

ภาคผนวก 1.

ปทานุกรรมผ้าไทย

คัดจากบทความของ สมรัตน์ สีต้วนานนท์ “ปทานุกรรมผ้าไทย” วารสารฝ่ายและ
ลิงหอ รวม 7 ฉบับ :-

1. ปีที่ 5 ฉบ.9 พ.ค. 2525, 20-26 ก. ผ้ากฐิน - ช. ผ้าขากวาย
2. ปีที่ 5 ฉบ.10 ก.ค. 2525, 33-41 ช. ผ้าขาว - ช. ผ้าเชน
3. ปีที่ 5 ฉบ.11 ก.ย. 2525, 16-24 ด. ผ้าดันจังหวะ - น. ผ้าโนลอน
4. ปีที่ 5 ฉบ.12 พ.ย. 2525, 15-24 บ. ผ้าบู - พ. ผ้าเพลาะ
5. ปีที่ 6 ฉบ.13 ม.ค.-ก.พ. 2526, 32-43 ร. ผ้าร่ม - ส. ผ้าสุหรัด
6. ปีที่ 6 ฉบ.14 มี.ค.-เม.ย. 2526, 37-42 พ. ผ้าแพร - ย. ผ้ายกเมืองนคร
7. ปีที่ 6 ฉบ.15 พ.ค.-มิ.ย. 2526, 11-20 ห. ผ้าหนัง - ษ. ผ้าโซล

บทานุกรมผ้าไทย

ผ้าไทย หมายถึง ผ้าทุกชนิดที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยหรือมีใช้ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งผ้าที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ผ้าเหล่านี้มีชื่อเสียงและมีใช้จันเป็นที่แพร่หลายแก่คนทั่วไป แล้ว ผ้าบางชนิดปัจจุบันไม่มีใช้แล้ว แต่ก็เผยแพร่เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รู้จัก ส่วนผ้าสมัยใหม่ ซึ่งผู้ผลิตมักตั้งชื่อการค้าตามความต้องการของคน用อย่างไม่ได้รับความนิยมก็มีได้นำมาเผยแพร่ เพราะอาจมีอายุการใช้งานช่วงสั้น ๆ และอาจเลิกผลิตไปแล้ว

ก.

ผ้ากฐิน

ผ้าที่ทำจาก ทাযิก ทำยก นำไปถวายพระในฤดูกาลกฐิน คือหลังจากออกพรรษา แล้วภายในกำหนด 1 เดือน ผ้าถวายจะต้องเป็นผ้าสบง ผ้าจีวร ผ้า สังฆภูมิผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ ผ้าทั้ง 3 ชนิด มักเป็นผ้าสำเร็จรูป ถ้า ไม่ใช่ผ้าสำเร็จรูป ก็จะต้องทำเป็นผ้าสำเร็จรูป ให้เสร็จทันในวัน ทอดกฐินนั้น

การถวายผ้ากฐินนั้น ผู้ถวายจะว่าคำถวาย แล้วเอาผ้ากฐินวาง ไว้ตรงหน้าอาสน์สงฆ์โดยไม่ต้องประเคน จำนวนสงฆ์ต้องมีอย่างน้อย 5 รูป และต้องจำพรรษาอยู่ในวัดนั้น

ผ้ากฐินแล่น

ผ้าทอดกฐิน (คุ้ผ้ากฐิน) แต่เป็นผ้าที่ทอดวันสุดท้ายของกฐิน คือวัน เพียงเดือนสิบสอง ผ้าที่นำไปทอดนั้น จะต้องผลิตทุกชั้นตอนในวันนั้น (ไม่ใช่ไปซื้อมาทอด) คือเอาฝ้ายมาบันเป็นเส้นด้าย เอาด้ายมาห่อ เป็นผ้า แล้วย้อมผ้านั้นด้วยสีเหลือง เสร็จแล้วก็ตัดเย็บ การผลิตทุก ชั้นตอนนั้น จะต้องทำให้เสร็จภายในวันนั้น และทอดในวันเดียวกัน การผลิตและการถวายผ้าทอดแบบนี้ ถือกันว่าได้บุญมาก (คำว่า กฐินแล่น บางที่เรียกว่า จุลกฐิน)

ผ้ากฐินสามัคคี

ผ้ากฐินที่มีเจ้าภาพมากมาย มีการออกหนังสือเรียกไว้ หรือตั้งองค์กรกฐิน ไว้ตามที่ต่าง ๆ รับบริจาคจากคนที่ใจบุญทั่วไป ผ้ากฐินอังโธมก์เรียก

ผ้ากนก

ผ้าที่มีลวดลายกนก

ผ้ากรวยเชิง

ผ้าที่มีลายรูปกรวยที่ชายผ้า

ผ้ากรรปาสิก

ผ้าฝ้าย

ผ้ากรรแสง

ผ้าสีใบของเขมร บางที่เรียกผ้ากันแสง ผ้ากะแสง ผ้ากำแสง

ผ้ากรอง	(Cheese cloth) ผ้ากรองน้ำ เพื่อให้ได้น้ำสะอาดปราศจากสิ่งสกปรก เจือปน เป็นผ้าบาง เนื้อนุ่ม ทอด้วยด้ายเส้นเล็ก ห่างกันพอควร
ผ้ากรรมา	ผ้าขาวม้า สมัยกรุงศรีอยุธยาเรียกว่า ผ้ากรรมา
ผ้ากรองทอง	ผ้าถักด้วยแล่งเงิน/แล่งทอง ลวดลายต่อกันเป็นผืน มักใช้ทำเป็นผ้า สไบ โดยใช้ห่มทับลงบนผ้าสไบด้ดึงเดิมอีกชั้นหนึ่ง ผ้านี้มีขนาดเท่ากับ ผ้าสไบธรรมชาติ แต่ชายผ้าด้านกว้างปล่อยเป็นชายครุย ถ้าต้องการ ให้สวยงามยิ่งขึ้น ก็ปักลวดลายด้วยไหมสีต่าง ๆ ลงบนผืนผ้า
	ผ้านี้เป็นผ้าแฟชั่น จึงมีราคาแพง มักใช้กันในบรรดาเจ้านาย ผู้หญิงชั้นสูงเท่านั้น
ผ้ากรอบ	ผ้าใช้พันรอบหน้าผาก มักทอเป็นลายกระซัง ใช้กันมากในสมัยสุโขทัย
ผ้ากรอมเท้า	ผ้านุ่ง ยาวลงมาคลุมเท้า
ผ้ากรัก	ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำแก่นขุน ทำให้ผ้ามีสีเหลือง
ผ้ากล่อม	ผ้าควบ ผ้าหางกระรอก คือ ผ้าทอควบด้วยผ้ายกับไหม หรือควบ ไหมหลายสี
ผ้ากีบ	ผ้าที่เย็บติดกันเป็นชั้นช้อนเหลื่อมกัน เช่นผ้าที่กระเบื้าเสื้อ
ผ้ากษาพัสดร์	ผ้าย้อมน้ำผัด ผ้าจีวร
ผ้าก่อง	1. ผ้าบาง คล้ายผ้ามุ้ง ใช้เชิงจับปลาเล็ก ๆ เช่นปลาแก้ว ปลาช่อน 2. แผ่นผ้าคล้ายเต่า ที่สครีรุ่นสาวใช้ปิดถัน
ผ้าก้อม	ผ้าฝ้ายใช้ตัดเย็บเป็นเสื้อชั้นนอกของชาวลาวໄຊ เสื้อมีแขนยาวคลุม ข้อศอก ตัวเสื้อสั้นแค่บั้นเอว ผ่าออกตลอด ใช้กระดุมสวยงาม เรียง เป็นแถบลงมา ตั้งแต่คอจนถึงบั้นเอว
ผ้ากะต้อย	ผ้าเตี่ยว ผ้าขี้ริ้ว เศษผ้า
ผ้ากะโพก	ผ้านุ่ง ของสตรีมอยู่ ผ้ากะโพก
ผ้ากะตะ	ผ้าถุงบาง ใช้กับสวิง เป็นเครื่องมือจับกุ้งตามลำแม่น้ำ
ผ้ากระ瘤หัว	ผ้าทำเป็นรูปกระโน้ม ใช้สวมศีรษะเด็ก
ผ้ากระ Thompson	ผ้าชิ้นหนึ่ง ๆ ของจีวร รูปสีเหลี่ยมผืนผ้า คล้ายกระ邦นา บางที เรียกว่า ผ้ากะบึงจีวร
ผ้ากระโทก	ผ้าหนา ทำเป็นถุงยำมกระบอก มีหูรูด ใช้กันมากทาง จ.ว.อุดรธานี ผ้ากะทอกเรียก

ผ้ากระเบะ	ผ้าท่อนเล็ก ๆ น้อย ๆ ค่าคีบค่าศอก หรือเสื่อท่อนเล็กท่อนน้อย
ผ้ากระเปา	สมัยโบราณ เป็นผ้าถุงใส่ยาสันแดง (ยาธุน) ผูกไว้กับล้องยาสูบ สมัยใหม่คือ ผ้าใช้ทำกระเปา เช่นกระเปาเสื้อ กระเปาภางเงง กระเปาถือ กระเปาเดินทาง ถ้าเป็นกระเปาเสื้อปะ หรือกระเปาภางเงงปะ ก็ใช้ผ้าชนิดเดียวกันกับตัวเสื้อตัวภางเงง ถ้าเป็นกระเปาเจาะ ก็ใช้ผ้าบาง ทำกระเปา ถ้าเป็นกระเปาถือ กระเปาเดินทาง ก็ใช้ผ้าหนา ทำกระเปาเพื่อความทนทาน
ผ้ากระปอง	ผ้าชิ้นผู้หญิง แบบสากล
ผ้ากระสอบ	(Hopsack) ผ้าหนาผิวหยาบคล้ายกระสอบ ทอจากฝ้าย ลินิน ป่าน ปอ ด้ายยีนและด้ายพุ่งเป็นเส้นๆ ควบ 2 เส้น หรือ 3 เส้น ผ้าชนิดนี้นำมาทำเสื้อกีฬา เสื้อกันหนาว หยาบ ๆ
ผ้ากระสา	ผ้ากระสอบที่ทอจากปอนหรือป่ายหยาบ เข้ามาเย็บเป็นกระสอบ ใชบรรจุพิชไร่ต่าง ๆ ถ้าจะนำมาใช้ห่มด้วยเบลพีชเกษตร หรือทำเสื้อผ้าหยาบก็จะต้อง桑ใบปอยอ่อนละเอียด ผิวผ้าจะลดความหยาบลงได้ ผ้าชนิดนี้เรียกว่าผ้า hesseyn (Hessian)
ผ้ากราบ	ผ้าตัวข่ายถัก มีขอบเขตเป็นมัดเป็นรูปสามเหลี่ยม ใช้ในการซ้อนสัตว์น้ำขึ้นมา พากลาวใช้ทางอำเภอเขาย้อย จ.ว.เพชรบุรี ใช้กันมาก
ผ้ากร่าย	ผ้าสำหรับองกรากพระ เป็นผ้าสีเหลืองขนาด 25 เซนติเมตร 50 เซนติเมตร มักมีติดอยู่กับผ้าไตร โดยปกติพระบัวใหม่เท่านั้นที่ใช้รองกรากสำหรับพระทั่วไป ใช้ผ้ากรายรับประเคนสิ่งของจากสตรี
ผ้ากรasic	ผ้าคาด ที่ถักเป็นตาข่าย
	ผ้าฝ้ายแגםใหม่
	เทคโนโลยีที่ยังไม่ที่สุดคือเทคโนโลยีภาษาตี (พระเวสสันดร) ซึ่งมีอยู่ 13 กัณฑ์ มี 1,000 คافية ถ้าเทคโนโลยีวันเดียวจบก็ใช้เวลาตั้งแต่เช้านี ถึง 1 น. หรือ 2 น. ของวันใหม่ คำเทคโนโลยีเป็นภาษาบาลีความเรียง มีคافيةและคำศัพท์รูปต่าง ๆ แต่นำเนื้อเรื่องมาตอบแต่งขยายความเป็นร่ายรำภาษาไทย

ผ้ากัมพล	ผ้าที่มี ผ้าทอด้วยขนสัตว์
ผ้ากากะเยีย	ผ้าสำหรับวางหนังสือในลาย บางที่เรียก ผ้าขากะเยีย ผ้าขะพะเยีย (Khaki) เป็นคำเปอร์เซียแปลว่า “คล้ายฝุ่น” คือเป็นสีน้ำตาลปนเหลือง สมัยพระเจ้าชาห์นادر์ทรงยกพ้าไปบุกอินเดีย เครื่องแบบทหาร เปอร์เซียใช้ผ้าสีน้ำตาลปนเหลือง เดิมวันผ้าชนิดนี้หมายถึงผ้าหนาทอแบบลาย สองและมีสีน้ำตาลปนเหลือง
ผ้ากากานาร์ดีน	(Gabardine, Gaberdine) ผ้าประเภทหนาทอด้วยด้ายผ้ายเส้นโตใช้ทำ เสื้อคลุม เสื้อกีฬา เสื้อเครื่องแบบ เสื้อเล่นสกี ฯลฯ การทอันนี้ ทอแบบธรรมด้า หรือทอแบบลายสอง บางที่ใช้เส้น ด้ายครบ 2 เส้น ถ้าใช้ด้ายยืน 1 เส้นด้าย และใช้ด้ายพุ่งเดียวจะเห็น ลายลูกฟูกเด่นยิ่งขึ้น
ผ้ากาศิกพัสดร์	ปัจจุบันผ้ากากานาร์ดีนมักทอด้วยด้ายเรยอนซึ่งนิยมกันมาก เพราะ ผิวผ้าขึ้นมันกว่าผ้าฝ้าย และทนทานต่ำราคาก็ไม่แพง
ผ้ากาสา	ผ้านี้օละเอียดจากแครวนกาซีในอินเดีย ผ้าดิบเนื้อ hairy มีสีคล้ำไม่ย้อมสี คำว่า กากษา (Kassar) เป็นคำภาษา แปลว่าหมาย ในกรรมคุภรัตมีพนักงานที่มีชื่อเกี่ยวกับ กากษา อุழด้วย เช่น พระคุภรัตภาษาيانุกิจ ขุนสุวรรณภาษา เป็นต้น
ผ้ากาสายะ	ผ้าย้อมน้ำฟ้าดสีเหลืองสำหรับกิษชุใช้ บางที่เรียก ผ้ากาสาวะ ผ้า กากาว ผ้ากาสาวพัสดร์
ผ้ากำมะหยี่	ผ้าประเภทขนฟู (Pile fabrics) ขนนุ่ม มันระยับด้านเดียว มักมีไหม ผสม องกฤษเรียกว่า “Velvet” ซึ่งมาจากคำละตินว่า “Vellus” แปลว่า ปอยขนแกะ ทางภาคอิสานเรียกว่า ผ้าชำมะหยี่
ผ้ากำมะหยี่กันบึง	ผ้ากำมะหยี่สีดำ
ผ้ากำมะหลิด	(Camlet) ผ้าทอด้วยขนสัตว์คือขนอูฐหรือขนแกะแกมไหม การทอันนี้ ทอแบบเดียวกับทอผ้าต่วน (Satin) ผ้ากำมะหริดก็เรียก
ผ้ากำมะล้อ	ผ้าปลอม ผ้าที่ทำเทียมผ้าแท้ เช่น ผ้าเรยอนทำเทียมผ้าไหม
ผ้ากำม้า	ผ้าขาวม้า สมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า ผ้ากำม้า
ผ้ากีดปวย	ผ้าฝ้าย ใช้ทำ索ร่องของชาวคริสต์สมัยโบราณ

ผ้ากีกระดูก	ผ้าที่ทอด้วยกีกระดูก เป็นผ้าพื้นเมืองทั่วไป คือ ผ้าขาวม้า ผ้าซิน ผ้าใส่ร่วง ผ้าถุงย่าม ผ้าฝ้าย ผ้าไหม
	กีกระดูก (Percussion loom) คือ เครื่องทอผ้าด้วยมือแบบจีน ซึ่ง ทอผ้าได้รวดเร็วกว่ากีเมื่อของไทยประมาณ 3-4 เท่า เพราะกีกระดูก ไม่ต้องใช้มือพุ่งกระสวาย แต่ใช้วิธีกระดูกเชือกคันกระดูกให้กระสวาย ด้วยพุ่ง พุ่งจากซ้ายไปขวา และจากขวาซ้ายได้อย่างรวดเร็ว โดย ใช้มือเมื่อยาเท่านั้น
ผ้ากีเพ้า	ผ้ากระโปรงผ้าข้าง ของผู้หญิงจีน
ผ้ากุตไต	(กุญแจ) ผ้าใช้ตัดเสื้อกึกหาร ภาษาอินดูสตานีเรียกว่า “Khurti” ภาษาเบอร์เซียเรียกว่า “กุรตี” ทอด้วยขนแพะนุ่มนิ่มดีมาก ผ้านี้ลางที เรียกว่า ผ้าโกตไต
ผ้ากุน	ผ้าคลิน ผ้าเย็บหุ้มริมผ้า
ผ้ากุศราช	(กุศราด) ผ้าเนื้อหยาบมีทั้งผ้าขาว ผ้าสี ผ้าลาย มาจากอินเดีย แคว้นคุศราช ทำเป็นผ้านุ่งอย่างดีมากมีเชิง ทำเป็นผ้าห่มก็ได้ ผ้าชนิดนี้ ซึ่งประกอบอยู่ที่จีวรพระ
ผ้ากุสิ	ผ้ากระสอบ ทางภาคใต้เรียกว่า ผ้าງูหนี
ผ้ากุหนี	ผ้าสักหลาดสีเทาเจือแดง บางทีเหลืองเหลือง สมัยรัชกาลที่ 5 นิยม ใช้ตัดเสื้อทหารเกณฑ์หัด
ผ้ากุหร่า	ผ้าผืนเล็ก เย็บติดแทรกเข้าที่รักแร้เสื้อบังทีบันเอวเสื้อบัง เพื่อให้ หลวม
ผ้าเกึง	ผ้ายกดอก
ผ้าเก็บ	ผ้าทอด้วยขนสัตว์ เนื้อละเอียด
ผ้าเกาทุมพร	(โภเศย) ผ้าไหม ผ้าแกมไหม บางที่เรียก ผ้าโกสิย ผ้าโกเสยยะ ผ้า โกสัย
ผ้าเกาไศย	ผ้ากothที่เกาะยอด จ.ว.สงขลา ในหลวงรัชกาลที่ 7 ทรงตั้งชื่อผ้าเกาะยอด ว่า “ผ้าดอกราชวัตต์” เมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นผ้าเนื้อหนาดอกเล็ก ชื่อ ดอกผ้ามีมากมาย เช่น ลายดอกราชวัตต์ใหญ่/เล็ก ดอกพิกุลใหญ่/เล็ก ลายลูกแก้ว ลายดอกชูก ลายคงฤทธิ์ ลายตะเครียะ ฯลฯ
ผ้าเกาะยอด	ผ้า กุ ผ้ากันแดด
ผ้าเกึง	

ผ้าเกี้ยว	ผ้านุ่มผืนเล็ก ใช้นุ่งทับผ้านุ่มพินใหญ่เพื่อคลิป และเพื่อมิให้ผ้านุ่มพินใหญ่ขาดง่าย ลักษณะเหมือนผ้าคาดเอวพินใหญ่ คุลล้ายผ้าซอแกะของพวกเด็น รองเงง ทางภาคใต้ มีทั้งลายพิมพ์และผ้าไหม
ผ้าเกี้ยวลาย	ผ้าคาดพุง มีลาย
ผ้าเกี้ยวส้าน	ผ้าเกี้ยว ทอด้วยขันสัตว์
ผ้าแก้ว	(Organdy) ผ้านางใส แข็งเหมือนลงเป้ง เป็นผ้าบางประเภทเดียวกับผ้าสาลูเนื้อบาง (Lawn) แต่ตอกแต่งให้แข็งด้วยการถักม้ำดัน
ผ้าโกเชาว์	ผ้าที่ทำด้วยขันแพะ
ผ้าโกเอี๊ยะ	ผ้าปิดแผลของจีน คุ ผ้าปิดแผล

๙.

ผ้าขันสัตว์	ผ้าทำจากขนแกะเป็นส่วนใหญ่ เพื่อความอบอุ่นในฤดูหนาว นอกเหนือไปนี้ยังมีขนแพะ เช่น ขนแพะของโกรา (โนแวร์) ขนแพะแคชเมียร์ ขนกระต่าย ของโกรา (Angora) ขนอูฐเขา เช่น Llama, Vicuna, Alpaca ซึ่งมีมากในเมริกาใต้
ผ้าขนหนู	ผ้าฝ้ายชนพุชnidหนึ่ง ผิวผ้าเป็นห่วงเส้นด้ายฟู่ออกมา ใช้เช็ดตัวหรือห่มมักมีลวดลายสวยงามจากเครื่องทอคุณภาพสูง
ผ้ามีน	(ผ้าโรยxmีน) ผ้าขาวผืนเล็กขนาดผ้าเช็ดหน้า ใช้วางทับลงบนผ้าเท้าของผู้ชาย ซึ่งโรยxmีนไว้ข้างที่อาบน้ำศพ รอยเท้าก็จะติดบนผ้าขาว เพื่อถูกหลานจะเก็บผ้านั้นไว้เป็นที่ระลึกเคารพนุช่า เป็นประเพณีการทำพุทธศาสนา
ผ้าขยิน	ผ้าที่ใช้เย็บหุ้มริมผ้า เพื่อให้ผ้าทนทานและเพื่อสวยงาม เป็นภาษาทางภาคใต้
ผ้าขลิป	ผ้าที่ใช้เย็บหุ้มริมผ้า เพื่อให้ผ้าทนทานและเพื่อสวยงาม
ผ้าขลิปตា	ผ้าเย็บริมขอบ ๆ
ผ้าขลิปแดง	ผ้าขลิบสีแดงบันเสื้อคอกผู้หญิงผ่ามูเซอร์แดง (ยี-ย่า-ลาบَا) ซึ่งกว้างประมาณ 1 ฝ่ามือ สัญลักษณ์ผ้าขลิปแดงชนิดนี้ ทำให้ผ่ามูเซอร์พวงนี้มีชื่อว่า “ผ่ามูเซอร์แดง”
ผ้าขวิด	ผ้ายกดอก ภาษาทางภาคอีสาน

ผ้าข้อมหัว	ผ้าคลุมศีรษะ
ผ้าขัด	ผ้าพื้นเล็ก ใช้ขัดวัตถุให้เป็นงาน เช่น ผ้าเหลือง ผ้าชามัวร์ (Chamois)
ผ้าขันท์	ผ้ากระทง ผ้าที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้พระตัดจีวรเป็นกระทง คือตัดผ้าเป็นชิ้น ๆ และเย็บติดกัน กระทงผ้าแต่ละชิ้นเรียกว่า ขันท์
ผ้าขันท์ขอน	ผ้ากระทงจำนวนคี่ หมายถึง การตัดจีวรนั้น ต้องตัดเป็นขันท์ขอน หรือจำนวนคี่คือ 5, 7, 9, 11 จะตัดเป็นจำนวนคู่ไม่ได้
ผ้าขาวกวย	ผ้าขาวค่อนข้างบาง ใช้ทำกางเกงขา กวยของคนจีน ซึ่งเป็นกางเกงขาสั้น มักใช้สูงอยู่กับบ้าน
ผ้าขาว	<p>1. ผ้ากราบ ใช้วางบนพื้น เพื่อรองมือที่กราบไหว้</p> <p>2. ผ้าสีน้ำเงินแก่</p> <p>ก. ผ้าฟอกขาว (Bleached fabrics) ซึ่งในสมัยโบราณทำได้ยากมาก เพราะยังไม่มีเคมีฟอกขาว มีแต่วัสดุจากส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้ นำมาฟอก ซึ่งไม่ค่อยได้ผล เพราะเมื่อฟอกแล้ว ภายในเวลาอันสั้น มันก็จะเปลี่ยนเป็นสีคล้ำแบบผ้าดิบตามเดิม</p> <p>ข. ผ้าของพรากรทรงศิลพากหนึ่งใช้แต่งกาย หรือพราที่ทำงานให้วัด กิใช้ผ้าขาวแต่งกายซึ่งมีมากในสมัยกรุงศรีอยุธยา</p>
ผ้าขาวม้า	<p>ผ้าฝ้ายเยนกประสงค์ มาตรฐานกว้าง 75 เซนต์ ยาว 190 เซนต์ ใช้ได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย สมัยก่อนย้อมสีแดงทั้งผืนเป็นส่วนมาก ปัจจุบัน มักทอเป็นผ้าตาคล้ายตาสกอต ด้วยที่ใช้ห่อ มักใช้ด้วย 2 สี เช่น เขียวกับขาว เขียวกับดำ แดงกับขาว แดงกับดำ ขาวกับดำ เป็นต้น</p> <p>ไทยเราใช้ผ้าขาวม้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่ลักษณะเป็นผ้าเคียนพุง ซึ่งเลิกกว่าผ้าขาวม้า ต่อมามีเมืองเขมรใช้ผ้าขาวม้าผืนใหญ่ กิเลี้ยงเอาแบบอย่างบ้าง</p> <p>เวลาทำงานหรือไปไหนมาไหน กิใช้เคียนพุง หน้ากิใช้ห่มร้อนกิใช้สุมไว้บนหัวเพื่อกันแดด เวลาอาบน้ำกิใช้เป็นผ้าผลัด เวลาว่ายน้ำกิใช้สูง ใจกระเบนแทนกางเกงอาบน้ำ จะนอนกิใช้ปูนอน ทำเป็นเปลไก่สำหรับเด็กอนกิด หรือใช้เปลสำหรับผู้ใหญ่นอน กิยังไห เมื่อเข้าหาผู้ใหญ่ กิห่มพาดให้ลซ้ายซึ่งถือว่าสุภาพ เวลาเกี้ยวสาว กิใช้พาดให้ลทั้ง 2 ข้าง เวลาใช้เป็นผ้ากราบกิเขามาคาด</p>

ที่ได้ร่วมมุกเป็นเงื่อนไว้ด้านหน้าปัลอยชา แล้วว่างชายผ้าบันพื้น ก้มลงกราบชายผ้า เป็นเชือกมุกของหนักก์ได้ เวลาหมดอาลัยตาย อยาก ใช้เป็นเชือกมุกคอดตายก็ได้ เมื่อคำรัวจับผู้ร้ายได้ ใช้ผ้าขาวม้า มัดต้นแขนหง้า 2 ข้างทางด้านหลังให้ชิดกันแน่นผู้ร้ายออกแอน เรียกว่า มัดเบอร์หนึ่ง ซึ่งดีกว่าใช้กุญแจมีมองมาก สำหรับผู้หงษ์ใช้พันรอบตัว ปิดหน้าอก ยกชายขึ้นพาดบ่าขวา

แหล่งผลิตผ้าขาวม้าสีไม่ตก ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จ.ว.ราชบูรี ผ้าที่ผลิตที่นี่จึงมีชื่อเรียกว่า “ผ้าขาวม้าไร่” แหล่งอื่นที่ผลิตผ้าขาวม้า ก็มักติดตราตัวหนังสือ “ผ้าขาวม้าบ้านไร่” บนผ้าของตนบ้างเป็นการเลียนชื่อเสียง

ผ้าขาวม้าปุ่น ส่วนมากในรัชกาลที่ 2

ผ้าขาวที่เศรษฐี 2 คน คือขุนอักษร กับนายศรีไห姆 นำมากายสมัย รัชกาลที่ 1 ผ้าชนิดนี้ขาวสะอาดบริสุทธิ์ สีไม่ตก หายาก ราคางเพง จึงเรียกว่า “ผ้าเศรษฐี”

ผ้าฝ้ายขาว หน้ากว้าง 36 นิ้ว เป็นผ้าที่กระทรวงพาณิชย์ควบคุมราคา เมื่อสิงหาคม พ.ศ. 2505 และเมื่อกุมภาพันธ์ 2516

ผ้าฝ้ายขาว หน้ากว้าง 42 นิ้ว เป็นผ้าที่กระทรวงพาณิชย์ควบคุมราคา เมื่อสิงหาคม พ.ศ. 2505 และเมื่อกุมภาพันธ์ 2516

ผ้าทอยกดอก บางที่เยี่ยน ผ้าขิต

ผ้าทอยกดอกทางภาคอีสาน ลวดลายแปลกและมีชื่อตามภาษาทาง ภาคอีสาน คือ ขิตขอดอกขิต ขิตแมงเงา ขิตกานใหญ่ ขิตกานน้อย ขิตตะนาวหลงเกะ ขิตดอกแก้ว ขิตข้อ ขิตดอกสร้อย ขิตมากจับ ขิตช้าง ขิตกุหลาบ ขิตดอกจันทน์ ขิตดอกเบัง ขิตมากโน ขิตกะ-ແเจป์ไข ขิตแมงอุด ขิตอ่อง ขิตกะเจในน้อย ขิตขัน กระหย่อง

ผ้าใช้เช็ดถูบ้าน มักเป็นผ้าฝ้ายเก่า ๆ ซึ่งเลิกใช้แล้ว ก็นำมาทำเป็น ผ้าขี้รัว

ผ้าที่มีสีขาวสีดำปนกัน

ผ้าถักเปียหน้าเคน แข็งแรงทนทาน ใช้ทำเข็มขัด ทำสายสะพาย ต่าง ๆ

ผ้าขาวโมรี่
ผ้าขาวเศรษฐี

ผ้าขาว 5 คืน

ผ้าขาว 6 คืน

ผ้าชิด

ผ้าชิต

ผ้าขี้รัว

ผ้าขี้ง

ผ้าเข็มขัด

ผ้าเข้มข้น	ผ้าจากอินเดีย เป็นผ้าทอด้วยไหมทอง โดยการเอาเงินแผ่ก้าให้ลอกแล้วหุ้มเส้นไหมกับไหมสี ยกเป็นลายริ้ว เห็นลายทองแดงกับลายพื้นเทาๆ กัน บางทีมีไหมเงินทองแซมด้วยภาษาเบอร์เชี่ยมคำว่า “Kimkhab” แปลว่า ผ้าทอง
ผ้าเขินเด่นเต้อ	ผ้าเข้มข้นมีทั้งลายดอกสะเทิน ลายก้านแย่ง และริ้วข้อ นอกจากนี้มีคำว่า “Kamkha” ซึ่งหมายถึงผ้าไหมยกดอกสีเดียว และมีคำว่า “Kimkhwa” ซึ่งหมายถึงผ้าไหมยกดอกหลายสี
ผ้าเขียนทอง	ผ้าที่ใช้น้ำ ยาวลงมาไม่ถึงหัวเข่า ผู้หญิงใส่ใช้มักนุ่งผ้าถุงสีดำรังชายผ้าขี้นมาถุงกว่าหัวเข่า เพื่อสะดวกแก่การเดินทาง
ผ้าพิมพ์อย่างดี	ผ้าพิมพ์อย่างดี เน้นลวดลาย เพิ่มความสวยงามด้วยการเขียนเส้นทองตัดเส้นขอบลาย มีปราภูชื่อเป็นครั้งแรกในสมัยพระพุทธเลิศหล้า-นาลัย กล่าวกันว่าใช้ได้เฉพาะพระมหาชนชัตติยลงมาถึงชั้นพระองค์เจ้าโดยกำเนิดเท่านั้น
ผ้าเขียว	ผ้าย้อมด้วยคราม หรือย้อมด้วยแกแฟล (กะแลก) เรียก เป็นไม้เตาขนาดเล็ก แก่นเป็นสีเหลือง ใช้ย้อมผ้าและทำยา) บางทีเรียกว่า ผ้าเขียว ครามสีใบตอง ใช้กันมากในรัชกาลที่ 5
ผ้าเขียวตะพุ่น	ผ้าสีเขียวคราม (สีน้ำเงิน) ซึ่งพวากะพุ่นหญ้าช้างใช้แต่งกาย ตะพุ่นคือคนที่ถูกอาญาหลวงให้ไปเกี้ยวเก็บหญ้ามาเลี้ยงช้าง คำว่าตะพุ่นนี้ ต่อมาเลียนเป็นชื่อ สีคราม (น้ำเงินอ่อน) ซึ่งบางทีคนมักเรียกสีนี้ว่า สีตะพุ่น
	มีเรื่องตัวอย่าง คือในรัชกาลที่ 3 นายผึ้ง (พระเทพยโมพี) เป็นประชิกกับจอมารดาวร่วงแจ้ พระสนมเอก เมื่อมีการพิจารณา นายผึ้งสารภาพ จึงถูกลงโทษสักหน้าหากเป็นตะพุ่นหญ้าช้าง นอกจากนี้ยังทรงโปรดให้ช้างเขียนราศรูปนายผึ้ง ผู้ผ้าเขียวตะพุ่น ยืนหานหญ้า มือถือเคียว ผ้าเขียวนี้ เขียนเป็นผ้าสีเขียวคราม (สีน้ำเงิน) ที่กระดาษรูปนายผึ้ง มีฉลากปิดเขียนอักษรตัวเขื่องว่า “นายผึ้งเทพยโมพา หานหญ้า” แผ่นกระดาษนี้แขวนไว้ที่มุกคลานหน้าหัวเหยคุกเก่า เป็นการประจาน เพื่อให้ราชภรดูเป็นตัวอย่าง
ผ้าแยก	ผ้าที่แยกอินเดีย เดินเข้ามาขายตามบ้านราชภร

ผ้าแขนทุกชิ้น	ผ้าดำ ทำเป็นปลอกแขนซ้าย กว้างตั้งแต่ 4 นิ้วถึง 6 นิ้ว ใช้ในพิธีงานศพ
ผ้าโขมพัสดุร์	ผ้าทอจากป่าน เปลือกไม้ ฝ้ายหรือตัน Flax ทำลวดลายไทยด้วยการพิมพ์สวางงาน ใช้เป็นผ้านุ่งห่ม และผ้าประดับบ้านทั่วไป หัวพิน มีเชือเสียงมากในการผลิตผ้าชนิดนี้
	๓.
ผ้าครั้ง	ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำครึ่ง เป็นสีแดง
ผ้าคราม	ผ้าที่ย้อมด้วยคราม เป็นสีน้ำเงิน
ผ้าครุย	ผ้ามัสลิน ใช้ตัดทำเป็นเสื้อครุย และสวมเป็นเสื้อชั้นนอก ตัวยาวถึงเข่า มีแขนยาว ใช้กันมากสมัยกรุงศรีอยุธยา
ผ้าคฤหบดีจีวร	<p>ปัจจุบันผ้าครุยเป็นไอลายรักได้ ใช้ทำเป็นเสื้อครุย (เสื้อบริณญา) เนื้อผ้าโปรด สีขาวคล้ายผ้ามังงะ บางที่เป็นผ้าทิบสีดำ มีสีอื่นสลับบาง</p> <p>ผ้าที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้กิษัติสังฆรับ “ผ้าคฤหบดีจีวร” ได้</p> <p>เรื่องมือญี่ปุ่น ตั้งแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เป็นพระพุทธเจ้ามา เป็นเวลา 20 ปีแล้ว กิษัติทั้งปวงล้วนทรงผ้าบังสุกุลเท่านั้น ไม่มีกิษัติ รูปใดได้รับผ้าจีวรที่คฤหบดีถวายเลย ทั้งนี้เป็นไปตามพุทธบัญญัติ ต่อมาเมื่อนายแพทย์ชีวกโภการภัจจ์ได้รักษาพระพุทธเจ้าให้ทรงหาย จากโรคเสมอหมักหมมเป็นปกติ จึงทูลขอพระพุทธ เมื่อได้รับอนุญาต นายแพทย์ฯ จึงทูลถวายผ้าสีไวยกะ และยังทูลขอพระพุทธานุญาต ให้กิษัติสังฆรับจีวรที่คฤหบดีถวายได้อีกด้วย พระพุทธเจ้า กิษัติทรงอนุญาต ตั้งแต่นั้นมา กิษัติสังฆรับ “ผ้าคฤหบดีจีวร” ได้</p>
ผ้าคลองตะเคียน	ผ้าพื้น ГОทิคคลองตะเคียน จ.ว.อยุธยา มักใช้เป็นผ้าถุงและผ้านุ่งโ Jorge กระเบน
ผ้าคลุมเตียง	ผ้าผืนใหญ่ มีลวดลายสวางงาน ใช้คลุมบนผ้าบุที่นอน
ผ้าคลุมประตู	ผ้าห่มนอน บางที่เรียก ผ้าคลุมผ้าม
ผ้าควน	ผ้านุ่งหางกระรอก หรือผ้าม่วง
ผ้าคัมมัน	ผ้ากันหม้อน หลวงจีนอี้จิง สมัยราชวงศ์เหอเจียง (พ.ศ. 1045 - 1099) ได้

	เจียนบันทึกถึงการแต่งกายของชาวอาณาจักรศรีวิชัย เกี่ยวกับผ้า กันหมัน แต่เรียกเพียงเป็นผ้าคัมมัน (ผ้ากันหมัน)
ผ้าคาดรอง	ผ้าทำด้วยหยา ใช้กันฝนมากกว่าใช้นุ่ง ในญี่ปุ่นสมัยโบราณ ใช้ พางข้าวแพร์ดัดทำเป็นเสื้อคลุมกันฝนแทนหยา
ผ้าคาด	ผ้าคาดเอว
ผ้าคาดเตiya	ผ้าหน้าแคบแต่ยาว ใช้คาดพันรอบบ้มเอว ชายผ้าที่ยาวนั้น ลอดใต้ ห่วงขาโงงขึ้นไปเหน็บไว้กับผ้าที่คาดเอวด้านหลัง
ผ้าคิโนโน	ผ้าใช้ตัดเสื้อแบบญี่ปุ่น ซึ่งเป็นเสื้อคลุม ยาวเกือบถึงตาตุ่ม แขนยาว คลุมข้อศอก ผ่าออกตลอด ไม่มีกระดุม แต่ใช้ผ้าคาดเอวผืนยาวแทน กระดุม ปมผ้าคาดเอวอยู่ด้านหลัง ผ้าที่ใช้ตัดเย็บเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้า ไประดิษฐ์ชนิดใดก็ได้ ตามแต่ฤดูกาล และตามความพอใจของผู้ สวมใส่
ผ้าคีໄวย	ผ้าคลุมรอบคอ
ผ้าคุ	ผ้าขาว 2 ชั้น ชั้นหนึ่งเนื้อหนาใช้เป็นผ้านุ่ง อีกชั้นหนึ่งเนื้อบางใช้เป็น ผ้าห่มใช้ในพิธีสงกรานต์ คือในวันสงกรานต์ (วันที่ 13-15 เมษา) นอกจากมีการฉลองรื่นเริง มีการต้อนรับผู้ใหญ่ มีการสรงน้ำพระ และทำบุญอุทิศบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ยังมีการมอบผ้าคุให้แก่ ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถืออีกด้วย หรือจะถวายให้พระก็ได้ ซึ่งเป็นสมือน ทำบุญอุทิศให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
ผ้าเดียน	ผ้าคาดต่าง ๆ เช่น คาดหัว คาดพุง
ผ้าเดียนเอว	ผ้าขาวมา
ผ้าเคลือบ	ผ้าที่ฉบับด้วยวัสดุหรือเคมีบางอย่าง เพื่อให้ทนทานและสวยงาม อย่าง เช่นผ้าเคลือบพลาสติก
ผ้าแคนเชเมียร์	(Cashmere) ผ้าทอด้วยขนแพะแคนเชเมียร์ (แขกย่าน กัสมีระ) แพะชนิด นี้มีมากในประเทศบริติชเบต ที่เมืองกัสมีระในอินเดียตอนเหนือ ในปากี- สถาน ในอิรัก และอิหร่าน ขนแพะมีไยยาว นุ่ม นิ่ม ทนทาน เป็นมัน งามคล้ายไหม ผ้าที่ถอนน้ำเอาจมาทำเสื้อคลุม เสื้อกีกที่มีชื่อเสียงมาก คือนำมาทำผ้าพันคอ

ผ้าแคมบริด	ผ้าฝ้ายเนื้อละเอียด ค่อนข้างบาง ใช้ทำผ้าเช็ดหน้า (ที่มีร่องเสียงมากคือ ผ้าเช็ดหน้าพิรามิดจากอังกฤษ) ผ้าแต่งตัวเด็ก การเงงชั้นใน ผ้าสวมใส่นอน
ผ้าแครง	ผ้าผู้
	๔.
ผ้าญี่หุ่น	ผ้ากระสอบ ภาษาทางภาคใต้
	๕.
ผ้าจก	ผ้าทอที่ทำบ้านห้วย อ.เมือง จ.ว.ราชบุรี ทอแบบเดียวกับผ้าชินตีนจก
ผ้าจวน	ผ้าเพลาระชนิดหนึ่งสมัยสุโขทัย ทอด้วยไหมเป็นลายริ้วคลอกถูชี้ไปตามทางยาวของผ้า จีนกลางเรียกว่า “จวน”
ผ้าจอ	ผ้าที่ปักไว้สำหรับรับภาพฉาย เช่นภาพพยนตร์ ภาพสไลด์ ภาพหนังตะกรุง เป็นต้น เป็นผ้าขาวบริสุทธิ์ ส่วนใหญ่มักเคลือบด้วยวัสดุเคมีเพื่อภาพฉายจะเด่นยิ่งขึ้น
ผ้าจ่อง	ผ้าใช้ทำร่ม บางที่เรียกผ้าจ่อง
ผ้าจอร์เจียร์	(Georgette) ผ้าชนิดหนึ่ง บางใส ผิวผ้าคล้ายเมล็ดทราย เรียกว่า ผิวผ้าย่น แต่ก่อนเรียกว่า ผ้าแพรเย่อไม้ แต่เดี๋ยวนี้ขอบเรียกว่า ผ้าจอร์เจียร์ แต่ก่อน เขาใช้ไหมทำผ้าชนิดนี้ แต่เดี๋ยวนี้ ไหมแพงมาก จึงใช้ด้ายโพลีเอสเตอร์แทน เพื่อให้ผ้ามีราคาถูกกล
	เส้นด้ายที่ใช้กันนั้น ใช้เส้นเล็กมาก จึงควบ 2 เส้น ด้ายยืนกับด้ายพุ่ง เป็นด้ายปั้นไปคนละทาง เช่นด้ายยืนปั้นขวา ด้ายพุ่งจะต้องปั้นซ้าย ฉะนั้นมือทอเป็นผ้าแล้ว ด้ายพุ่งกับด้ายยืนจะเขินและคลายตัวแยกกัน ทำให้ผิวผ้าเกิดเป็นเมล็ดทรายขึ้น
ผ้าจำนำพราชา	ผ้าที่ทำยกท้ายภาระที่จำพราชาในวัดนั้น ๆ ระหว่างรับภรรยาแล้วถึงกลางเดือน ๔
ผ้าจิตกัมพล	ผ้าหรือพรอม ที่มีลายสีต่าง ๆ
ผ้าจิตรพัสดร์	ผ้าเนื้อละเอียดอย่างดี
ผ้าจินเจ	ผ้าแพรจีน มีดอกดวงโต

ผ้าจีบ	ผ้าที่พับอัดให้เป็นกลีบหรือกลีบใหญ่ แล้วแต่ความสวยงาม จีบมักกว้างประมาณ 1 นิ้ว
ผ้าจีบทางหงส์	ผ้านุ่งโงกระเบน ที่ทางกระเบน จีบให้เป็นกลีบใหญ่ ปล่อยให้เลือยลงทางด้านหลังอย่างเช่นพากละครโบราณและพากยีเก ใช้แต่งกายเด็กที่เข้าพิธีโภกนุก กี社会发展ผ้าชนิดนี้เช่นเดียวกัน อันเป็นพิธีของพระมหาธรรมถ้าใช้ผ้าดอกราตรี กีเรยกว่า ผ้ายกจีบทางหงส์
ผ้าจีรขันฑ์	ผ้าเป็นท่อน ท่อนผ้าชิ้นหนึ่ง
ผ้าจีวร	ผ้าเหลืองที่กีกิชุใช้ห่มคลุมกาย ผ้านี้มีบัญญัติว่า ต้องเป็นผ้าที่ทอด้วยเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าขันสัตว์ (ยกเว้นหมนมนุษย์) ผ้าป่านหรือผ้าผสมด้วยของห้าอย่างดังกล่าว สีต้องเป็นสีเหลืองหม่น ขนาดผ้ากว้าง 1.5 เมตร ยาว 2.25 เมตร แบบผ้าให้ตัดเป็นกระ Thompson กระ Thompson ของชาวคริสต์ แล้วเย็บต่อ กัน อาจตัดเป็น 5 หรือ 7 หรือ 9 หรือ 11 กระ Thompson ได้ นอกจากนี้ จะต้องมีผ้าทำบโดยรอบและมีลูกคุณกลับ เพื่อมิให้มีพัดเว็บวานเมื่อครองผ้าแล้ว ผ้านี้บางที่เรียกว่า ผ้าอุตราสังฆ
ผ้าจีวรมี 2 ประเภท คือ	
ก. ผ้าจีวรอธิชฐาน ที่กีกิชุอธิชฐานอยู่ในไตรจีวร จะต้องรักษาอย่างเคร่งครัด จะอยู่ห่างแม่หนึ่งคืนก็ไม่ได้	
ข. ผ้าจีวรอาศัย คือ ผ้าจีวรอื่น ๆ ที่ใช้ผัดเปลี่ยน มีหลายผืนก็ได้	
ผ้าจุด	ผ้ากระสอบ
ผ้าเจตตะคลี	ผ้าลายอย่างดีชนิดหนึ่ง บางที่เขียน เจตตะคลี เจตคลี
ผ้าเจียม	ผ้าปุล่าด มักทำด้วยขันแกะ
ผ้าเจียระباء	ผ้าคาดเอวชนิดหนึ่ง มีชายห้อยลงมาที่หน้าข้า
ผ้าแจ็คคาร์ด	(Jacquard) ผ้าที่ทอราตรีได้มากที่สุด โดยใช้เครื่องทำราตรีซึ่งแจ็คคาร์ด ประกอบการทอ เครื่องนี้สามารถถ่ายทอดก่อทำราตรีได้หลายตัวก่อโดยไม่จำกัดจำนวนตัวก่อ จึงมีชื่อเสียงมาก และเรียกชื่อผ้าว่า ผ้าแจ็คคาร์ด
	ผู้คิดประดิษฐ์เครื่องแจ็คคาร์ด คือ นาย Joseph Marie Jacquard

ผ้าโจงกระเบน	เป็นชื่าวเมือง Lyon ในประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2344 และได้รับการรับรองจากรัฐบาลพระเจ้านโปเลียน
ผ้าโจล	ผ้านุ่ง เป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมก็ได้ เมื่อนุ่งแล้ว ก็รูบชายผ้ามาโจงเป็นชายกระเบนแล้วสอดตัวห่วงขา เอามาเห็นบ่าวข้างหลังตรงบันเอว
ผ้าเปินท่อน	เสื้อกั๊ก เสื้อรัดเอว

๙.

ผ้าจังช้า	ผ้ากระโปรงผ้าข้าง ของผู้หญิงจีน
ผ้าฉลองพระองค์	ผ้าตัดเสื้อทั่วไป ของราชวงศ์กษัตริย์ เป็นคำราชาศัพท์
ผ้าฉัตร	ผ้าใช้ทำร่มสีต่าง ๆ เช่น ฉัตรเบญจรงค์
ผ้าฉัตรธง	ผ้าธงสีต่าง ๆ ทำห้อยกับไม้เป็นวงกลมคล้ายร่ม เล็กใหญ่เป็นเทาลงมา มีเส้าเสียบอยู่ตรงกลาง ใช้ปักกับดินเป็นเกียรติยศในงานพิธีต่าง ๆ
ผ้าฉุก	ผ้าถูกไม้
ผ้าฉาก	ผ้าบัง ใช้ตั้งหรือแขวนหรือกันห้อง มีใช้ในบ้าน ในงานมงคล หรือในการแสดง การละเล่น
ผ้าฉึก	ผ้าฝ้าย พิมพ์เป็นดอกลายสี มีผ้าเป็นมัน ภาษาเปอร์เซียเรียกว่า “Chit” ภาษาอินดูเรียกว่า “Shit” อังกฤษเรียกว่า “Chintz” ซึ่งแปลว่า จุดหรือดวงลายสี กล่าวกันว่า ผ้าพิมพ์ชนิดนี้เป็นผ้าดอกที่ผลิตเป็นครั้งแรกในโลก
ผ้าชมภู	ผ้ายกดอกชนิดหนึ่ง สมัยสุโขทัย
ผ้าชม้าส์	(Chamois) ผ้าหนังแกะหรือแพะ พอกอย่างดี นุ่มนิ่ม ชนที่ผ้าไม่หลุดง่าย ใช้ขัดเช็ดว่านตา เพชร อัญมณี และโลหะบางชนิด ให้สะอาดและเป็นเงางาม
ผ้าช้อน	ผ้าบางหรือ ผ้าถักตาห่วง มีคันถือ ใช้ช้อนจับปลา
ผ้าชอร์เตอร์	ผ้าไหมจีน ผลิตที่เมืองชานตุง (Shantung) ทอด้วยไหมดิบหมาย ทำนองเดียวกับผ้าปองยี เส้นไหมไม่เรียบ มีปุ่มป่าคล้ายตัวหนอนอยู่ทั่วไป

ผ้าซังมาตราณ	ผ้าพันแء้ง
ผ้าชายครุย	ผ้าที่ริมผ้าทำเป็นเส้นเล็ก ๆ
ผ้าชายแครง	ผ้าห้อยทับหน้าขาทั้ง 2 ข้าง
ผ้าชายชง	ผ้าที่มีรูปเป็นสามเหลี่ยม มุมหนึ่งแหลมเรียว
ผ้าชายໄหວ	ผ้าห้อย ซึ่งอยู่ระหว่างชายแครง
ผ้าชำร่วย	ผ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เจ้าภาพให้ตอบแทนแก่ผู้มาช่วยงานหรือมาร่วมงาน เช่น ผ้าเช็ดหน้า อบทำเป็นรูปต่าง ๆ เป็นต้น
ผ้าชีฟอง	(Chiffon) มาจากคำฝรั่งเศสว่า Chiffe ซึ่งแปลว่า ผ้าชีริว ผ้าเช็ดปัดผุน เพราะสมัยก่อนเขาใช้ผ้าชนิดนี้เป็นผ้าชีริว ปัดเช็ดถูสิ่งต่าง ๆ ในบ้าน ต่อมากลายเป็นผ้าประดับเล็ก ๆ น้อย ๆ สำหรับสตรี และกลายเป็นเสื้อผ้าใช้สวมใส่ในปัจจุบัน เช่นเสื้อสตรีท่อนบน (Blouses) และยังใช้เป็นผ้าตอกแต่งบ้านด้วย (Drape)
ผ้าชีรันพัสด์	ผ้าชีฟองเป็นผ้าประเภทบางใส บางทึมของกระดูกปูร่อง (See through) แต่ก่อนเข้าใช้ด้วยผ้ายีนเส้นเล็กและใช้เส้นใหม่กอ แต่ราคาแพง ปัจจุบันจึงใช้ด้วยไยประดิษฐ์เป็นสวนใหญ่ ผ้าชีฟองที่ถูกที่สุดคือผ้าทอด้วยด้ายเรือน 100% และย้อมสีดูดขนาดให้จับตาผู้ใช้
ผ้าชุด	ผ้าเชช เเชงผ้าเก่า ๆ ผ้าที่ใช้ตัดเป็นเสื้อผ้าท่อนบนท่อนล่างครบชุด เช่น <ul style="list-style-type: none"> ก. ชุดสาวกนิยม มีกางเกงขายาว เสื้อเชิ๊ต เนคไท เสื้อนอก ผ้าชุดประเภทนี้ บางทีเรียกว่า ผ้าสูท ข. ชุดเครื่องแบบต่าง ๆ เช่น เครื่องแบบนักเรียน นักศึกษา ลูกเสือ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการทั่วไป รวมทั้งชุดในงานพิธีต่าง ๆ ด้วย ค. ชุดราตรี ง. ชุดสีผ้า ตามวัน 7 วันของสัปดาห์ จ. ชุดประจำชาติตามประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ชุด “พระราชทาน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล และมีอีกหลายชุดของสมเด็จพระบรมราชินีนาถสิริกิติ์ เช่น ชุดไทยเรือนดัน ชุดไทยจิตรลดา ชุดไทยอมรินทร์ ชุดไทยบรมพิมาน ชุดไทยจักรี ชุดไทยดุสิต ชุดไทยจักรพรรดิ ชุดไทยศิรากลย

ผ้าชุนถุง	ผ้าถักและบักมีลวดลายทำเป็นถุงใส่เงินหรือญี่ปุ่น ใช้กันมากสมัยรัชกาลที่ 5
ผ้าชูบมัน	(Mercerized) ผ้าฝ้ายที่ผ่านกรรมวิธีอบสารละลายโซดาไฟแล้วดึงผ้าให้ขนาดเดิม ทำให้ผ้าเป็นมันเรียบ และเหนียวขึ้นบ้าง ผู้คิดกรรมวิธีนี้เป็นชาวอังกฤษ ชื่อ นาย John Mercer เมื่อปี พ.ศ. 2387
ผ้าชูบสרג	ผ้าผลัดอบน้ำของพระองค์พระส่งฟ์ และเจ้านาย
ผ้าเชิงเกี้ยว	ผ้าเกี้ยว มีลายกรวยที่ชายผ้า
ผ้าเชิงจก	ผ้าตีนจก
ผ้าเชิงปูม	ผ้าไหมมีดอกลวดลายที่เชิงผ้า
ผ้าเชิงเวียน	ผ้าลวดลายชนิดหนึ่ง
ผ้าเช็คตัว	ผ้าฝ้ายขนหนู มักเป็นผืนใหญ่ พันหนึบรอบเอวได้
ผ้าเช็คเท้า	ผ้าขนพูหลายชนิด ขนาดกว้างประมาณ 30 เซนต์ ยาวประมาณ 60 เซนต์ ถ้าเป็นผ้าเช็คเท้าในบ้าน มักเป็นผ้านาหนูหนา ถ้าเป็นผ้าเช็คเท้าหน้าประตูบ้าน มักเป็นผ้าพร้อม หรือผ้าปอปักปอย
ผ้าเช็คปาก	ผ้าฝ้ายเนื้อเช็คริมฝีปาก มักเป็นสีแดง เพราะสมัยก่อน หญิงไทยชอบกินมาก
ผ้าเช็คเมือง	ผ้าฝ้ายขาสีอะลาด ค่อนข้างหนา กว้างยาวประมาณด้านละ 1 พุต ใช้เช็คเมือง และเช็คถัวยชามทั่วไป
ผ้าเช็คหน้า	ผ้าฝ้ายผืนสีเหลืองจัตุรัส ลวดลายสวยงาม มีไว้ใช้เช็คซับเหื่อตามใบหน้า ผ้าสวิสมีเชือเสียงมาก เพราะผู้ผลิตพิถีพิถันมากในการทำผ้าเช็คหน้า เช่นใช้ด้ายสาง (Combed) อย่างตี และทอดลวดลายอย่างละเอียด
ผ้าเชลนีย์	(Chenille fabrics) ผ้าที่ทอด้วยด้ายข้นพู ซึ่งมีลักษณะคล้ายหนอนผีเสื้อ กรรมวิธีการทอด้วยขันพู จะต้องผ่านการทอพิเศษ คือใช้ด้ายยืนคาดกัน (ตั้งแต่ 2 เส้น ถึง 6 เส้น) จัดเป็นหมู่ๆ แต่ละหมู่ห่างกันพอสมควร คล้ายด้ายยืนผ้าก็อส เมื่อทอแล้ว ก็จะได้ผ้าขนพูมีปุยยาวต่อไปก็ตัดผ้านี้ตรงช่องว่างของหมู่ด้ายยืนให้เป็นเส้นยาวตามด้ายยืน ก็จะได้เส้นด้ายซึ่งมีขนพูปุกปุย ดูคล้ายตัวหนอนผีเสื้อ

คำว่า Chenille เป็นคำฝรั่งเศส แปลว่า หนอนผีเสื้อ เส้นด้ายนี้ จะใช้เยื่อไรทำก็ได้ เช่น ผ้าย ลินิน ขนสัตว์ เรยอน ไหม ผ้าหนอนผีเสื้อเหมาะสมสำหรับทำพร้อม ผ้าม่าน ผ้าปัก ผ้าเลิม ฯลฯ

๙

ผ้าซอแกะ

ผ้า索ร่งแคน ๆ ใส่สวมทับบนกางเกงอีกชั้นหนึ่ง สันแคร่หัวเข้าหรือ เหนือเข่าเล็กน้อย ซึ่งผู้เดันรองเงิงทางภาคใต้ของไทย สวมเวลาเดัน รองเงิง ถ้าผู้เดันเป็นเจ้านายหรือผู้ดีก็มากใช้เป็นผ้าใหม่ยกดันทอง/ ดันเงิน ถ้าฐานะรองลงมา ก็ใช้ผ้าใหม่นือดิตาโต ๆ ถ้าฐานะธรรมดา ก็ใช้ผ้าที่ไม่ใช่ผ้าใหม่

ผ้าชั้บ

ผ้าทอตาห่าง สำหรับสตรีใช้ชั้บอวัยวะบางส่วน และสำหรับชั้บโล- พิตในวงการแพทย์

ผ้าชั้บซ้อน

ผ้า 2 ผืนเอามาทับ แล้วเย็บริมผ้าให้เป็นผืนเดียวกัน

ผ้าชั้บใน

(Interlining) ผ้าบางชนิดหนึ่งเป็นมันเลื่อม เย็บติดด้านในของเสื้อนอก สักหลาด หรือเสื้อขนสัตว์ หรือเสื้อไปประดิษฐ์ เพื่อกันระคายคัว ของผู้สวมใส่

ผ้าชิ้น

ผ้านุ่งสำหรับผู้หญิง เป็นรูปถุง

ผ้าชิ้นก่านคอควาย

ผ้าชิ้นของชาวเมืองน่าน ตอนหัวและตีนมีลักษณะคล้ายสีของคอควาย คือสลับลายแดง ดำ จึงเรียกว่า ก่านคอควาย

ผ้าชิ้นเชิน

ผ้าผลิตที่ จ.ว.สุโขทัย และ จ.ว.อุตรดิตถ์ (ทางภาคเหนือเรียกว่า ผ้าชิ้นตีนต่อ) คำว่า “ตีน” หมายถึงเชิงผ้า คำว่า “จก” แปลว่า ลัง ควัก คือ ขณะที่กอผ้า ผู้ทอใช้ขันม่นเก็บด้วยยันขึ้นมาทีละเส้น เพื่อ ทำลวดลายผ้า

ผ้านี้มีลวดลายสวยงามที่เชิงผ้าหรือตีนผ้า ตรงส่วนที่ต่อผ้าตอน บนกับผ้าลวดลายตอนล่างนั้น เขาใช้แล่งทองหรือแล่งเงินสองด้านเข้าไป ทำให้ถูกงามขึ้นอีก

ผ้าชิ้นมาน

ผ้าชิ้นเก่าแก่มาก ของชาวเมืองน่าน คำว่า “ม่าน” เป็นคำที่ชาว เมืองเหนือ เรียก พม่า

ผ้าแซนฟอร์ซ	(Sanforized) ผ้าฝ้ายและผ้าลินิน ซึ่งเมื่อผ่านกรรมวิธีพิเศษแล้ว จะหดไม่เกิน 1% ผู้คิดกรรมวิธีนี้เป็นคนอเมริกันชื่onay Sandford L. Cluett ซึ่งคิดสำเร็จเมื่อปี พ.ศ. 2466 เข้าถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2511 คำนวนอายุได้ 93 ปี
ผ้าโซน	ผ้าผูกเชิงติดกัน ใส่สิ่งของ แล้วสะพายไว้ข้างหลัง ใช้ผ้าข้าวม้าทำผ้าโซนก็ได้

๑.

มัดนุชัก	ผ้าที่ใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม
ผ้าดอก	ผ้าที่มีลวดลายต่าง ๆ กรรมวิธีทำผ้าดอกคือ <ul style="list-style-type: none"> ก. ทอ โดยการยกตะกอด้วยยืนต่างจำนวนเส้นกัน ทำให้เกิดมีลวดลายขึ้น ข. ถัก ด้วยเครื่องแจ็คкар์ด ค. ปัก ใช้เข็มปักลวดลายลงบนผ้า จะปักด้วยมือ หรือด้วยเครื่องจักรก็ได้ ง. พิมพ์ พิมพ์สีลวดลายลงบนผ้า วิธีพิมพ์มืออยู่ ๓ วิธี คือ พิมพ์แบบใช้ตัวแกรง (Screen print) พิมพ์แบบใช้ลูกกลิ้ง (Roller print) และพิมพ์แบบรูปคลอก (Transfer print)
ผ้าดอกดาว	ผ้าแพร มีลายเป็นช่องดอกไม้
ผ้าดอกไม้ประดิษฐ์	ผ้าใช้ทำดอกไม้เทียม เป็นผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายหรือผ้าใบประดิษฐ์ก็ได้ นักเป็นผ้าบางเพราะแตกแต่งได้ง่าย
ผ้าด้อมบี	(Dobby) ผ้าทอยกดอกเล็ก ๆ ลวดลายมักซ้ำกันทั้งผืนผ้า ใช้ตัวกอยกดอกได้ถึง 25 ตะกอ เครื่องที่ทำให้ยกตะกอได้เช่นนี้ เรียกว่า เครื่องด้อมบี และผ้าที่ทอยกดอกด้วยเครื่องชนิดนี้ เรียกว่า ผ้าด้อมบี
ผ้าคาด	ผ้าขึ้ง ทำเป็นпедาน
ผ้าด้าม	ผ้าข้าวม้า
ผ้าดามสก์	(Damask) ผ้าไหมยกดอก ทอในประเทกจีน 1,000 กว่าปีมาแล้ว ถูกนำไปเผยแพร่ในแหลมเอเชียน้อย ผ่านเมืองดามสก์ ในประเทศซีเรีย ปอย ๆ คนจึงเรียกผ้าชนิดนี้ว่า “ดามสก์”

	ผ้าที่ทอด้วยฝ้าย ลินิน เรยอน ไหม ได้ทั้งสิ้น การทอันนกแบบผ้าต่วน (Satin) เพราะจะกว้างกว่าแบบอื่น และผ้าก็สวยงามดี ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ทำเป็นผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดมือ ผ้ารองจาน/ถ้วย ผ้าตากแต่งบ้าน เป็นต้น
ผ้าด้ายปั๊น	ผ้าที่ทอด้วยเส้นด้ายปั๊น ด้ายปั๊นคือด้ายที่ปั๊นเป็นเส้นด้ายจากไส้สิ่งทอซึ่งมีความยาว 15/16 นิ้ว 1 นิ้ว 1-1/16 นิ้ว 1-3/32 นิ้ว 1-4/32 นิ้ว ฯลฯ
ผ้าฝ้ายฟิลาเมนท์	(Filament yarn fabrics) ผ้าที่ทอด้วยเส้นด้ายไนลอนท่อเนื่องกัน (ไม่ต้องปั๊น) เช่น ด้ายไหม และด้ายไบประดิษฐ์ยาวที่ผ่านกรรมวิธีบิดเกลียวตามสูตร แล้วอบด้วยความร้อนเพื่อมีให้ด้ายคลายเกลียว
ผ้าด้ายมอ	ผ้าที่ทอด้วยเส้นด้ายข้าว ชื่อย้อมครามครั้งเดียว สีผ้าจึงเป็นสีเขียวอ่อนเรียกว่า ผ้า ด้ายมอ
ผ้าดำ	ผ้าสีดำทั้งผืน <ol style="list-style-type: none"> ใช้ทำแขวนทุกชิ้น และเสื้อผ้าไว้ทุกชิ้น ใช้ทำมุ้ง หมอน ที่นอน ตามประเพณีของพวงกล่าวโซ่
ผ้าดำมะลาภะ	ผ้าสีดำย้อมมาจากเมืองมะละกา เป็นผ้าม่วงสีลูกหว้าแก่ มีเชือมากในสมัยรัชกาลที่ 5
ผ้าดิน	ผ้าเนื้อนุ่ม ทอด้วยด้ายยืนเรียบ ๆ แต่ด้ายพุงนั้น ใช้ด้ายพองสลับกันทำให้เนื้อผ้าไม่เรียบลื่นและดินได้น้ำง
ผ้าดิบ	(Grey fabrics) ผ้าที่ยังไม่ได้ฟอกขาว หรือย้อมสี หรือตกแต่งใด ๆ
ผ้าเดนิม	(Denim) ผ้าหนาหางาน ทอด้วยด้ายเส้นโต เช่นด้ายเบอร์ 6 ถึงเบอร์ 14 ถ้าใช้ด้ายเส้นเล็ก ก็มักจะควบ 2 เส้นหรือ 3 เส้น ตัวอย่างเช่น ผ้ายีนส์ ผ้าใบ เป็นต้น <p>ผ้าเดนิม มีการทอใช้เป็นครั้งแรกที่เมือง Nimes ในประเทศฝรั่งเศส สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16 การทอันนกแบบผ้าเสิจ ผ้าชนิดนี้จึงเรียกว่า “ผ้าเสิจแห่งเมืองนีเมส” (Serge de Nimes) ต่อมานานอเมริกันในสหราชอาณาจักรนำผ้าแบบนี้มาทอแพร์ทลายในสหราชอาณาจักร แต่เรียกปอย ๆ ว่า Denim</p>

ผ้าแดงตุรกี	(Turkey Red) ผ้าทอสีแดงผลิตในประเทศตุรกี มีชื่อเสียงมากในเรื่องผ้ามีสีแดงแจ็ค บาดตา ซักกันไม่ตก สีแดงสกัดจากการรากไม้ต้นเข้มข้นิดหนึ่ง ในแหลม ดอกสีเหลือง
ผ้าแดงเทศ	ผ้าสีแดงจากต่างประเทศ บางทีเรียก ผ้าแดงยอ (ยอเป็นพวรรณไม้ชนิดหนึ่ง แก่นและรากใช้ย้อมผ้าได้ดี)
ผ้าแดงยอ	ดู ผ้าแดงเทศ
ผ้าตก	ผ้าสีตก
ผ้าตกแต่ง	(Finishing) ผ้าที่ผ่านการตกแต่งหลายวิธีแล้ว เช่น พอกขาว ย้อมสีเคลือบผ้า ทำดอกตลาดลาย ปักตลาดลาย ทำให้มีหดหรือหดน้อยลง ชุบมัน (Mercerising) ริดมัน (Calendering) ตะกยผิวผ้าให้ฟู (Napping) ทำให้ด้ายพอง (Texturising) ทำให้มียับยุบ ทำให้ลื่นน้ำ ทำให้กันมอคเห็ดรา ทำให้มีไฟ (Fire retardant) ทำให้ด้านไฟฟ้าสถิต (Anti-static) ฯลฯ คำว่าผ้าตกแต่ง บางแห่งเรียก ผ้าตกแต่ง
ผ้าตกแต่งบ้าน	(Home Furnishings) ผ้าที่ใช้ตกแต่งภายในบ้าน หรือจำเป็นต้องมีไว้ในบ้านทั่วไป ผ้าต่าง ๆ ทำจากฝ้าย หรือไหม หรือไยประดิษฐ์ และแต่ความเหมาะสม และความพอใจของผู้ใช้
ผ้าเหล่านี้ได้แก่ ผ้าม่าน ผ้าบุปิดกำแพงหรือผ้าผนังมีลวดลายสวยงาม ผ้ามีภาพเขียนหรือพิมพ์ ผ้าหุ้มที่นอน ผ้าบุเก้าอี้นั่งและเก้าอี้โซฟา ผ้าปูที่นอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง คลุมเก้าอี้-โซฟา ผ้าห่มทุกชนิด มุ้ง ผ้าขนหนู ผ้าใบเก้าอี้ ผ้าปูไฟฟ้า ผ้าเบาะใช้ปักเข็มเย็บผ้า ผ้าเช็ดมือ เข็คถัวขามจาน ผ้ารองจาน/ถัว/แก้ว-น้ำ ผ้ากันเปื้อน ผ้าชี้ริว ฯลฯ	
ผ้าตุ้ม	ผ้าคลุม ผ้าห่ม
ผ้าตราสัง	ผ้าขาว ใช้ห่อมัดศพ
ผ้าต่วน	(Satin) มาจากคำจีนว่า “Zaitun” แต่ก่อนจะใช้เส้นไนลอน จึงเรียบเป็นมัน ปัจจุบันเขาใช้เส้นด้ายหลาชชนิดทอ เช่น เเรยอน ในลอนหรืออาชีเตด การทอนนั้นทอแบบลายสอง แต่ทำให้เส้นลอยขยายห่างออกไป จึงทำให้เนื้อผ้าเรียบเป็นมัน
ผ้าต่วน	ผ้าห่ม

ผ้าตะเครีย	ผ้าถุงตาปอร์ง ถักด้วยผ้ายหรือไหม มีญูด สำหรับหุ้มบาร์ประบางที่เรียก กะเที่ยว ตะเดีย
ผ้าตะแบงมาน	ผ้าແຄນອ້ອມຕັວແລ້ວເອົາຫຍ່າທັງ 2 ຜູກໃໝ່ວ໌ທີ່ໂຄ ສຳຮັບສຕຣີໃຊ້ເມື່ອກຳງານໜັກຫຼືເມື່ອອອກສຶກ ຜ້າຕະແບງມານກີເວີກ
ผ้าຕະຮາງ	ຜ້າຕາສີ່ເໜີ່ຢືມ ເຮັມມີໃຊ້ໃນສັນຍາກຽງສົກຂອງຍຸຮຍາ
ผ้าຕັ້ນຫຍງ	ຜ້າທອຍກາລາຍດອກພິກຸລ ທອທີ່ອໍາເກອບາເຈາະ ຈ.ວ.ນຮານິວາສ
ຜ້າຕາ	ຜ້າພື້ນເມືອງເມືດເລັກ ຖ້າທີ່ມີຕາສີ່ເໜີ່ຢືມເລັກ (Gingham)
ຜ້າຕາກັງ	ຜ້າຕາໃໝ່ ບາງທີ່ເບີ່ນ ຜ້າຕາໂກ້ງ
ຜ້າຕາປ່າຍ	(Net fabrics) ຜ້າຄັກເປັນຮ່າງແທ ຜ້າທອຕາຫ່າງ ຖ້າແບບລືໂນ ອີ່ວີແບບ ຄັກກີໄດ້ ເພື່ອໃຫ້ດ້າຍຍືນກັບດ້າຍພຸ່ງຍືດກັນແນ່ນ ຜ້າຕາປ່າຍເລັກໃຊ້ຄຸມພົມ ຄ້າໃໝ່ເຊື້ອນໄປ ໃຊ້ຫ່ວມດັບສິ່ງຂອງ ໃຊ້ທ່ານາຢາກກີ່ຫຼືສຸດ ໃຊ້ກຳຕາປ່າຍດັກຈັບສັດວົນ້າສັດວົນກ (ຕະໂໂຄງ) ຜ້າຝ່າຍ ລາຍຕາສີ່ເໜີ່ຢືມ ອີ່ວີລາຍທແຍງ (ຜ້າຂາວມ້າ)
ຜ້າຕາໂຄງ	ຜ້າຂາວທີ່ພວກຈຳສືລ (ພວກຊື່ປະຫວາງ) ໃຊ້ນຸ່ງໜ່າມ
ຜ້າຕະປະຫວາງ	ຜ້າຝ່າຍສຶກລ້າ ມີລາຍເລັກ ຖ້າໃຫ້ເປັນຜ້ານຸ່ງ
ຜ້າຕະມະກຳລໍາ	(ດາລີບ້ຕຣ ກີເວີກ) ຜ້າບຸພັດດ້າມຍາວສຳຮັບພຣະສົງໝື້່ (ສັນຍົກ່ອນໃຫ້ນຸ່ວຍໃນລານ) ເປັນຜ້າສ່ວຍງາມ ມີສີແລະລວດລາຍນັກ ແສດຍຍາຂອງພຣະສົງໝື້່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຕາລີບ້ຕຣນີ້ ບາງທີ່ເວີກພັດຍົກ
ຜ້າຕາລົບຕຣ	ຜ້າຝ່າຍສຶກລ້າ ມີລາຍເລັກ ຖ້າໃຫ້ເປັນຜ້ານຸ່ງ
ຜ້າຕາເລີດງາ	ຜ້າຝ່າຍສຶກລ້າ ມີລາຍເລັກ ຖ້າໃຫ້ເປັນຜ້ານຸ່ງ
ຜ້າຕາສົກກົດ	(Scotch, check, tartan) ຜ້າຕາສີ່ເໜີ່ຢືມໃໝ່ ດັ່ງຕາມມາກຽກ ໂດຍມາກຜູ້ຫາຍໝາວສົກກົດໃຊ້ທ່າກະໂປ່ງສ່ວນ ອັນເປັນສັນຍົກຂ່າຍຂອງໝາວສົກກົດ ຜ້າຕາ ອຍ່າງສຸກໃສ່ຂອງ ອີ່ວີຜ້າເກຳກີ່
ຜ້າຕາສຸກ	ຜ້າທອດວ່າຍກອງແລ່ງກັບໄໝສີ ໄມມີລວດລາຍ ເວີກວ່າ ຕາດທອງ ໃນໝາຫາເປົອຮົ່ງມີຄໍາວ່າ “Tash” ທີ່ເປັນຜ້າທອງ
ຜ້າຕາດ	ຜ້າຕາດນີ້ ຄ້າທອຍກເປັນລາຍດອກສີ່ເໜີ່ຢືມເວີກວ່າ ຕາດຕາດັກແຕນ ຄ້າທອຍກດອກເປັນຄົດກຸຫະ ເວີກວ່າ ຕາດຄົດກຸຫະ ຄ້າໃຫ້ໄໝທອງກັບແລ່ງເງິນເວີກວ່າ ຕາດຂາວ ເພຣະອອກເປັນສີເງິນແວວວາ
	ຕ່ອມາ ມີການນຳທອງແດງມາທັດແທນທອງແລ່ງແລະເງິນແລ່ງ ເວີກວ່າ ຕາດທອງແດງ ອີ່ວີຕາດເຍອມນັ້ນ ຄ້າທອດວ່າຍເງິນເວີກວ່າ ຕາດເງິນ ນອກ

จากนี้ ยังมีคาดคะำใหม่ ซึ่งเป็นผ้าตัดที่มีไหมมากกว่าทองแดง หรือเงินแล่ง ไม่มีความแวงวาวามากนัก และขอบผ้าหั้ง 4 ด้าน มียกลายดอกสีกลีบในตัว เรียงกันเป็นลายขวางเปียกปูนต่อเนื่องกัน แต่ละช่วงของลายจะเว้นระยะด้วยดินเงิน และจะเพิ่มความสวยงามยิ่งขึ้น ด้วยการนำปีกแมลงทับปักเป็นลวดลายต่าง ๆ

ผ้าต้านไฟฟ้าสถิต	จากนี้ ยังมีคาดคะำใหม่ ซึ่งเป็นผ้าตัดที่มีไหมมากกว่าทองแดง หรือเงินแล่ง ไม่มีความแวงวาวามากนัก และขอบผ้าหั้ง 4 ด้าน มียกลายดอกสีกลีบในตัว เรียงกันเป็นลายขวางเปียกปูนต่อเนื่องกัน แต่ละช่วงของลายจะเว้นระยะด้วยดินเงิน และจะเพิ่มความสวยงามยิ่งขึ้น ด้วยการนำปีกแมลงทับปักเป็นลวดลายต่าง ๆ
ผ้าตาย	(Anti static fabrics) ผ้าที่ผ่านกรรมวิธีเคมี เพื่อให้ต้านไฟฟ้าสถิตได้ ผ้าเหล่านี้ได้แก่ผ้าไส้สังเคราะห์บางชนิด เช่น แอสเบสตอส โพลี-เอทีลีน ในลอน อะคริลิก ฯลฯ
ผ้าตรีจิวร	เศษผ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ใช้สำหรับปะเสื้อผ้าที่ขาด
ผ้าเด็ก	ผู้ชายสาวต่าง ๆ ผูกปลายไม่ไฝ่ยว่า มักมีถ้อยคำจากรักษอยู่บนผืนผ้า ดังประดับงานศพคนจีน ในพิธีกงเต็ก
ผ้าเต็นท์	ผ้าใบตัดเย็บทำเป็นกระโจม สำหรับอาศัยชั่วคราว ติดตั้งรือถอนง่าย
ผ้าเตียง	ผ้าใบทำด้วยผ้ายาหรือในลอน ใช้กับเตียงที่พับได้ สะดวกแก่การเคลื่อนย้าย
ผ้าเตี่ยว	ก. ผ้าขัดหนอก สำหรับผู้หญิงใช้ขับระดู ข. ผ้านุ่งผิงเล็ก ๆ พันรอบตะโพกพอปิดอวัยวะสำคัญ
ผ้าเตี่ยวหม้อ	ผ้าผืนเล็กที่ใช้พันปากหม้อ มีให้ในน้ำออกได้ เช่นหม้อที่นึ่งข้าวเหนียว
ผ้าเตี่ยวหวานดอย yü'i fe	ผ้าเตี่ยวหวานที่ผู้หญิงมอมยุ่งมอมยุ่งใช้ผูกคอหรือผูกเอว เวลาอยู่ไฟ หลังจากคลอดบุตรใหม่ ๆ
ผ้าแตงโม	ผ้าลายแตงโม เป็นผ้านุ่งย้อมสีดำหรือสีคราม มีลวดลายเป็นทางสีขาว ลงมาตามลำตัว พวกลาวโซ่ ที่อำเภอเขาย้อย จ.ว.เพชรบุรี และที่อำเภอคุ้งทอง จ.ว.สุพรรณบุรี ใช้กันมาก
ผ้าไตร	(ผ้าไตรจิวร) ผ้า 3 ผืนของทรงมีคือ <ol style="list-style-type: none">ผ้าสบง ใช้นุ่งผ้าจิวร ใช้ห่มคลุมกายผ้าสังฆภูวิ หรือผ้ากาน ใช้ห่มช้อนผ้าจิวร หรือพับพาดบ่า ผ้า 3 ผืนนี้ พระภิกษุต้องนำติดตัวไปด้วยเสมอ หากไปค้างคืน โดยไม่นำผ้าไตรจิวรไปด้วย จะต้องอาบดี ผ้าตรีจิวรก็เรียก

ผ้าถักเขมร	ผ้าฝ้ายใช้ผุ่งตามแบบเขมร คือถักชายผ้าขึ้นมาเหน็บที่ข้างเอว ชายผ้าผุ่งจึงขึ้นมาอยู่เหนือเข่า ผ้านี้บางที่เรียก ผ้าเหน็บรัง ผ้านุ่งหยักรัง
	สมัยสุโขทัยตอนแรก ไทยอพยพมาเจอพวกเขมรเจ้าของถิ่น ก็ยอมอยู่ใต้อำนาจเขมร จึงมีการเอาอย่างผ้าถักเขมรบ้าง แต่ต่อมาผ้าถักเขมรนุ่งไม่สะดวก ไทยจึงนุ่งกางเกงครึ่งแข็งแบบเดิม แต่ใช้ผ้าถักเขมรนุ่งทับบนกางเกงไทยอีกชั้นหนึ่งโดยเกิดเป็นแฟชั่นใหม่อยู่พักหนึ่ง
ผ้าถัก	(Knit fabrics) ผ้าที่ใช้ด้ายถัก เอกมาถักเป็นผืนผ้า นำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า ผ้าชนิดนี้ยืดและคืนตัวได้ดี เหมาะสำหรับทำเป็นเสื้อกีฬาทั่วไปปัจจุบันคนมักนิยมสวม ผ้าถักชั้นนอกแทนผ้าหอกันมาก เพราะซักแล้วไม่ต้องรีด เอาไปไหนมาไหนสะดวก ไม่ยับยุบ ผ้ายืดก็เรียก
ผ้าถักเปีย	(Braided fabrics) ผ้าถักทึบใช้เส้นด้ายถักไขว้กันเป็นແబเล็ก ๆ คล้ายกับถักเปีย ผ้าแบบนี้เนียนยว แข็งแรง ทนทาน ใช้ทำเข็มขัดขาราชการ พลเรือนและทหาร ทำสายสะพายปืน สายสะพายย่าม ฯลฯ
ผ้าถัก 2 ชั้น	(Double knit fabrics) ผ้าถักที่ทำให้ห่วงถักทับกัน 2 ชั้น ผ้าจึงหนาขึ้น เหมาะสมสำหรับใช้ตัดเย็บทำเสื้อและการเกงชั้นนอก
ผ้าถัก 3 มิติ	(Three dimensional knit fabrics) ผ้าถักสามมิติรูป คือผ้าที่ถักออกมานเป็นเสือหรือการเกงໄได้ โดยไม่ต้องตัดเย็บ เช่นเสื่อสาวตเตอร์เด็ก การเกงชั้นใน เป็นต้น
ผ้าถุง	ภาษาทางภาคอีสาน คือผ้าถุง
ผ้าถุงบาตร	ผ้าถุงหุ้มบาตรพระ มีใบปีก 2 ข้างเป็นสายโยก เพื่อสะดวกแก่การสะพาย ถุงบาตรก็เรียก
ผ้าถุง	1. ผ้านุ่งของผู้หญิง 2. ผ้าหอกหรือผ้าถัก เย็บเป็นรูปถุง วัตถุดิบคือฝ้าย ไบประดิษฐ์ ไหมพลาสติก อย่างใดก็ได้ ใช้บรรจุวัสดุและสิ่งของต่าง ๆ ที่ปากถุงบางทีโปรด บางทีมีฝาปิด บางทีมีเย็บปากถุง และบางทีมีหูรูด
ผ้าถุงกรับ	ผ้าถุงสำหรับใส่กรับเสภา

ผ้าถุงกะเที่ยว	(ถุงตะเกียง ถุงตะเครีย) คุ้มตະเครีย
ผ้าถุงกระสอบ	ถ้าถุงทำด้วยปอ ป่าน สำหรับบรรจุวัสดุหินที่เป็นเมล็ด เช่น ข้าวสาร ข้าวโพด น้ำตาลทราย เมล็ดพืชต่าง ๆ
ผ้าถุงเค้า	ผ้าถุงสำหรับใส่เงินเพื่อเล่นการพนัน
ผ้าถุงเงิน	ผ้าถุงสำหรับใส่เงินหรือเงิน เป็นรูปยาว ใช้คาดเอว ผ้าไถกเรียง
ผ้าถุงเท้า	ผ้าถักชนิดหนึ่ง ใช้ทำถุงเท้า วัตถุดิบมักเป็นพวงด้วยไบประดิษฐ์ เพราะเมื่อผ่านกรรมวิธีด้านพองหรือด้วยไบเทียมยีด (Texturising) เส้นด้ายมันจะยืดได้มากและคืนตัวได้ง่าย ไม่หย่อนยานเหมือนด้ายฝ้าย
ผ้าถุงนา	ผ้าถุง สำหรับคลุมกรงนา
ผ้าถุงน่อง	ผ้าถุงเท้า ซึ่งยาวขึ้นมาคลุมหัวเข่า มักเป็นผ้าไนлон 66 ซึ่งยืดได้มากถึง 6 เท่าและคืนตัว แบบเนื้อดีดี
ผ้าถุงเบี้ย	ผ้าถุงสำหรับใส่เบี้ย เบี้ย (เบี้ยจัน) เป็นเงินชนิดหนึ่ง ใช้กันมาในสมัยเชียงแสนและสมัยสุโขทัย ซึ่งมีค่าคือ
	2 เบี้ย = 1 ໂທ 5 ໂທ = 1 ກມ
	20 ກມ = 1 ໄພ 4 ໄພ = 1 ເື່ອງ
	2 ເື່ອງ 1 ສລື່ງ 4 ສລື່ງ 1 ນາທ
	ຫຼື 800 ເບີຍ = 1 ເື່ອງ
	ເບີຍ ເລີກໃຊ້ໃນຮັກຄາລີ່ມີ 4
ผ้าถุงเป้	(Knap sack) ผ้าถุงยำใหญ่ สำหรับใส่เสื้อผ้าและของใช้ต่าง ๆ อย่าง เช่น ทหาราไทยใช้อယ່
ผ้าถุงพลาสติก	ผ้าถุงทำด้วยพลาสติก สำหรับใส่วัสดุบางชนิดเพื่อป้องกันการร้าวไหล เช่น ใส่ปุ๋ย ใส่เคมี ใส่อาหาร ฯลฯ
ผ้าถุงพุงหมู	ผ้าถุงยำเมล็ด รูปคล้ายกระเพาะหมู
ผ้าถุงมือ	ผ้าใช้ทำถุงมือ เพื่อกันหนาว และเพื่อใช้ในการอุดสาหกรรม มัก เป็นผ้าฝ้าย ผ้าสักหลาด ผ้าไหมพรน และผ้าหนัง
ผ้าถุงยา	ผ้าถุงมีหูรูด สำหรับใส่ยาเส้น
ผ้าถุงลอง	ผ้าถุงค่อนข้างยาว เย็บเป็นต่อน ๆ สำหรับใส่เงินหรือเงินหลายชนิด ตามตอนต่าง ๆ เช่น เหรียญໄພ เหรียญເື່ອງ ເහີຍຸສລື່ງ เป็นต้น
ผ้าถุงสัง	ผ้ากระเป้ากางเกง

ผ้ากุปเป็ญ	ผ้าใช้ชั่นง่รอบเอวและขาแบบลังกา ยาว 15 ศอกถึง 21 ศอก
ผ้าถูบ้าน	ผ้าใช้ถูพื้นบ้าน สำหรับไทยมักใช้ผ้าชี้ริ้ว สำหรับฝรั่งมักใช้กระโจก เส้นด้ายฝ้าย
ผ้ากุลปั้ว	ผ้านีออย่าง บางที่เรียก ผ้ากุลสาภาก
ผ้ากุลสาภาก	ดู ผ้ากุลปั้ว
ผ้าถุงหลัง	ผ้าสำหรับถุงหลังโดยเฉพาะ มักเป็นผ้าถักหนา กว้างไม่เกิน 1 พุต ปลายผ้าทำเป็นหู สำหรับคล้องมือ เพื่อมิให้หลุดจากมือได้ง่าย ใช้เวลาอ่านน้ำ
ผ้าແຄນ	ก. ผ้าผืนยาวหน้าແຄນ สำหรับผู้หญิงใช้คาดอก ข. ผ้าหน้าແຄນ ใช้ทำเป็นตราสินค้าติดกับเสื้อผ้าต่าง ๆ เพื่อการโฆษณา

๗

ผ้าทรงประพาส	ชื่อเดิมของพระองค์ เป็นเสื้อกั๊กมีชาย
ผ้าทรงสะพัก	(ผ้าสะพัก) ผ้าคลุมกาย ซึ่งคลุมให้พระพุทธเจ้า เมื่อพระชนมายุได้ 7 พรรษา หมายถึง ผ้าห่ม ผ้าคลุม หรือผ้าเฉียงป่า
ผ้าตราย	ผ้ากระดาษทราย ด้านหลังเป็นผ้าแทนกระดาษ ใช้ขัดถูโลหะหรือไม้
ผ้าทศ	ผ้ามีชายครุย บางที่เรียกผ้าทศ ผ้าทศ
ผ้าทอ	(Woven Fabrics) ผ้าที่ผลิตใช้กันมาหลายพันปี กรรมวิธีการผลิตผ้าทอ คือใช้ด้ายพากหนึ่งนำมาเรียงตามความยาว (คือด้ายยืน) และใช้ด้ายอีกพากหนึ่ง (คือด้ายพุ่ง) พุ่งซ้ายพุ่งขวากลับไปกลับมา ขัดกับด้ายยืนสลับทุกเส้น เป็นมุม 90 องศา ก็จะได้ผ้าทอ
ผ้าท้องเขียว	ผ้าที่มีส่วนกลางเขียว เรียกว่าผ้าท้องเขียว ผ้านี้ใช้กันมากในสมัยพระนารายณ์มหาราช เช่นนกกว่า ผ้าท้องเขียวชายกรวย ซึ่งหมายถึงผ้าที่มีส่วนกลางเขียว และมีลายกรวยที่ชายผ้า นอกจากนี้ยังมีผ้าท้องขาว ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกัน แต่มีสีผิดกัน
ผ้าทอต	ผ้าถวายพระ โดยไม่ต้องประคน แต่เอววางไว้แล้วให้กิษมาซักไปเอง เช่น ผ้าบังสุก ผ้าป่า เป็นต้น
ผ้าทัศขาห์	(Tussah) ดู ผ้าไหมป่า
ผ้าทาง	(Rib fabrics) ผ้าลายร่อง ผ้าถูกพูก

ผ้ากาน	คุ้มผ้าสังฆภิ
ผ้ากิพย์	ก. ผ้าห้อยหน้าฐานพระพุทธรูป ที่บ้านด้วยปูน ข. ผ้าห้อยหน้าราชอาสน์ หรือพนักพับพลา เมื่อเวลาพระเจ้าแผ่นดิน เสด็จประทับ ผ้านี้มักเป็นรูปพระราชสัญจกรประจำมหา- กษัตริย์พระองค์นั้น
ผ้าที/ซี 190 เส้น	(Fabrics of T/C 190 threads) ผ้าไนโอลีอีสเตอร์ผสมกับฝ้ายในอัตรา 65/35 ใน เนื้อที่ผ้า 1 ตารางนิ้ว มีด้ายยืน 136 เส้นและด้ายพุ่ง 72 เส้น จึงรวมกันเป็น 208 เส้น ผ้าชนิดนี้ กระทรวงพาณิชย์ประกาศควบคุมราคา เมื่อกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516
ผ้าที/อาร์ 60"	(Fabrics of T/R 60") ผ้าไนโอลีอีสเตอร์ผสมเรยอนอัตรา 60/35 หน้ากว้าง 60" ใช้ตัดกางเกงชั้นนอก ผ้าชนิดนี้ กระทรวงพาณิชย์ประกาศควบคุมราคาเมื่อกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516
ผ้าที่น่อน	ผ้าหุ้มเบาะ หุ้มฟูก หรือเครื่องปูลاد สำหรับใช้นอน มีไส้เป็นนุ่น ฝ้ายฟ้าม สังเคราะห์ ฯลฯ คุ้มผ้าฟูก
ผ้าทุกข์	(Mourning cloth) ผ้าดำ ใช้แต่งกายไว้ทุกข์ หรือตัดทำเป็นปลอกแขน ไว้ทุกข์ คุ้มผ้าแขนทุกข์
ผ้าทุกูล	ผ้าเนื้อละเอียดอย่างดี
ผ้าทุกซ่อ	ผ้าใช้ทำชงผึ้งยา มีริ้วสลับใหม แล่มีลวดลายเป็นรูปเจดีย์ ใช้ประดับรอบศาลารวดในวันทำบุญต่าง ๆ
ผ้าทุงชัย	ผ้าธงชัย
ผ้าทุลล์	(ทุส ทุลละ) ผ้าทั่วไป ผ้าเป็นผ้ากฐิน เรียกว่า ผ้ากฐินทุลล์
ผ้าเทโทรอน	(Tetoron) ผ้าที่ผลิตจากไส้สังเคราะห์ชื่อ Polyester ประเภทที่ผลิตผ้าจากไนล์ มักดึงชื่อเสียงให้เป็นชื่อทางการค้าของตน เช่นสหราชตั้งชื่อว่า Dracon อังกฤษตั้งชื่อว่า Terylene เยอรมันตั้งชื่อว่า Trevira รัสเซียตั้งชื่อว่า Lavson ญี่ปุ่นตั้งชื่อว่า Tetoron ความจริงญี่ปุ่นตั้งชื่อว่า “เทโลลอน” แต่ในภาษาญี่ปุ่น “ไม่มีตัว ล.ลิง มีแต่ตัว ร.เรือ จึงต้องเขียนเป็น “เทโทรอน” ญี่ปุ่นนำผ้าชนิดนี้มาขายเป็นครั้งแรกในเมืองไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2507 เรื่อยมาจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงเรียกว่า ผ้าเทโทรอน แทนที่จะ

เรียกให้ถูกต้องต้องว่า ผ้าโพลีเอสเตอร์

ผ้าเทป	(Tape fabrics, Narrow fabrics) ผ้าทอหน้าแคบ ใช้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิด เช่น ใช้เป็นผ้าเบ็บหุ้มริมผ้าฝืนใหญ่เพื่อมีให้ริมผ้าครากร ใช้เป็นแผ่นเล็ก ๆ ติดที่คอกเสื้อหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของผ้าเพื่อแจ้งรายละเอียดหรือเพื่อการโฆษณา ใช้เป็นเครื่องวัดความยาว (เป็นนิวหรือเป็นเซนต์) ซึ่งม้วนเข้าม้วนออกໄต้สะดาวก ใช้เป็นเชือกขึงวาง ตอนถึงเสานะในการวิ่ง/เดินแข่ง ใช้ทำผ้ายางปิดแผลใช้ทำผ้ายางพันสายไฟฟ้า ฯลฯ ผ้าหน้าแคบก็เรียก
ผ้าเทศ	ผ้าสั่งมาจากต่างประเทศ
ผ้าแทฟต้า	(Taffeta) ผ้าแพรบ้างเป็นมัน ไม่มีดoka มาจากเบอร์เกีย คำว่า Taffeta แปลว่า ทอยบิดเกลียว เป็นพากเดียวกับผ้าไหมชาติน การทอเป็นการทอลายขัดธรรมดาวมีใช้ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันมักใช้เย็บริมผ้าห่มนอน
ผ้าไทย	ผ้าที่ไทยคิดผลิตขึ้นเองเป็นของไทยแท้ เช่นผ้ามัดหมี ผ้าไหมไทย ผ้าโขมพัสดร ผ้าชินตีนจาก ผ้าม่ออ่อง ฯลฯ
ผ้าธง	ผ้าที่ใช้ทำธงทั่วไป ขนาดของผ้ามักเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มี 4 มุนหรือ 4 ชาย รังที่มี 3 ชาย ก็มีบ้างเหมือนกัน ผ้าที่ใช้ทำธงเป็นผ้าไม่หนา เพื่อให้แบกเบา และเพื่อให้ล้มพัง สะบัดได้บ้าง ผ้ามักทอจากไบประดิษฐ์ เพื่อความทนทานและมีน้ำหนักเบา
	ผ้าธงมีสีต่าง ๆ และมีรูปและลวดลายมากมาย เพื่อเป็นเครื่องหมายต่าง ๆ เป็น เครื่องบอกรสัญญาณ หรือเป็นเครื่องประดับ เช่น รังชาติเป็นเครื่องหมายบอกชื่อประเทศไทย อย่างเช่นธงไตรรงค์ บอกชื่อประเทศไทย ธงชัยเป็นเครื่องหมายแห่งชัยชนะ ธงชัยเฉลิมพล เป็นชื่อของประจำทัพซึ่งนำชัยมาให้ รัมหาราชเป็นธงประจำองค์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย ธงกาชาดเป็นธงแสดงที่ตั้งหน่วยพยาบาล หน่วยบริการทุกๆ รังดำเนินเครื่องหมายแห่งความเคราะห์ รังขาว เป็นเครื่องหมายสันติ รังเหลืองเป็นเครื่องหมายแสดงโรคติดต่อ หรือ

	เป็นเครื่องหมายพุทธศาสนา ทรงเรือเป็นสัญญาณต่าง ๆ ของเรือเดินทะเล ทรงแดงเป็นเครื่องหมายแสดงอันตราย สมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ทรงแดงเป็นเครื่องหมายบอกว่ามีเหล้าขาย ฯลฯ
ผ้า้มสาเ	ผ้าไหมชนิดหนึ่ง ทอด้วยเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งห่างกันเอกสารดเงินพับให้ป่องแหลม คล้ายขนมเทียน สองเข้าไปดูเป็นมันแวรๆ
ผ้านวม	ผ้าห่มที่ใช้ฝ้ายเป็นไส้ยัดหนา ๆ ใช้ห่มนอนหรือปูนอนก็ได้ วิธีทำคือ เจ้าฝ้ายมาซี (กระจาด) เรียงแผ่นเป็นแผ่นใหญ่ขนาดเท่าผ้าห่ม แล้วใช้ด้ายฝ้ายเบอร์ 18 หรือเบอร์ 20 ขึงทับ ห่าง ๆ เป็นตารางบนแผ่นป้าย ใช้แป้นไม้มัดมั่นถือกดคลึงให้เส้นด้ายจะผังลงในแผ่นป้าย เสร็จแล้วก็ใช้ผ้าเย็บหุ้มแผ่นฝ้ายนั้น ผ้านวมนี้ บางที่เรียก ผ้าห่มนวม
ผ้านวัพสตร	ผ้าไหม
ผ้านอก	ผ้าจากต่างประเทศ
ผ้าบ่าง	ผ้าถักผินใหญ่ ใช้เป็นตาข่ายดักจับสัตว์
ผ้านาหว้า	ผ้าทอที่กิงobaเกอนาหว้า จ.ว.นครพนม เป็นผ้าไหมและผ้าฝ้ายที่ยกดอกลดลายสวยงาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ ทรงอุปถัมภ์อยู่ตลอดมา
ผ้าน้ำมัน	ผ้าที่มันด้านเดียว
ผ้านิวาร์ส	ผ้านุ่ง
ผ้านิสีหนะ	ผ้าปูรองนั่ง ขนาดมาตรฐานกว้าง 25 เซนต์ ยาว 50 เซนต์ มีชายยาว 25 เซนต์ พุทธบัณฑิตมีไว้ว่า ให้พระรูปจักรกษชาไตรจีวิให้สะอาดโดยถอดผ้านิสีหนะก่อนแล้วจึงนั่ง ห้ามมิให้นั่งบนพื้นโดยไม่มีผ้าปูรอง
ผ้านีลับภู	ผ้าสีแก่
ผ้านุ่ง	ผ้าที่มีผ้าไมเรียบ มีขนนุ่ง ใช้เรียกผ้าชนิดนี้กันมากสมัยรัชกาลที่ 5
ผ้านุ่ง	ผ้าที่ใช้คลุมร่างกายท่อนล่าง
ผ้านุ่งหยี	ผ้านุ่ง มีทั้งสีลายและไม่มีเชิง บางที่พิมพ์เป็นเชิงริ้ว คำว่า “นุ่งหยี” มาจากคำเปอร์เซียว่า “ลุนจี” แปลว่า ผ้า索ร่างที่ใช้พันกาย หรือหมายถึงผ้าโพกศีรษะมีริ้วมีเชิง
ผ้าเน็คไท	(Kecktie fabrics) ผ้าผูกคอเสื้อเชือก มีสีและลวดลายเปลก ๆ สวายงาม

ผ้าเนื้อชั้ว	ผ้าเนื้อหยาบ
ผ้าเนื้อหนักทั้งตัว	ผ้าค่อนข้างหนานหนัก ใช้ตัดทำกระโปรง เมื่อสวมใส่ มันจะทิ่งตัวลงมา เวลาถูกกลมพับ ก็จะไม่เชิบชราบ
ผ้าไนลอน	(Nylon fabrics) ผ้าซึ่งผลิตจากไนลอน อันเป็นไส้สังเคราะห์ชนิดหนึ่ง ซึ่งวัตถุดีบตันตอ คือถ่านหิน ผ้าชนิดนี้เหนียวและทนทานมาก ต้านทานราและสารเสียดสีได้ดี ไม่ยับยุบ ซักแล้วไม่ต้องรีด ส่วนที่ไม่ดีก็มีอยู่บ้าง เช่นติดไฟง่าย ต้านทานความร้อนได้น้อยกว่าผ้าฝ้าย มีความทึบมาก ทำให้ร้อนเมื่อสวมใส่ และง่ายก่อให้เกิดไฟฟ้าสถิต ได้ง่าย

ผ้าไนลอนเหมาะสมในการทำเสื้อยืด กางเกงแพเรเทียม กางเกงในแบบเนื้อของสตรี และถุงน่องสตรี เพราะมันยืด/คืนตัวได้ถึง 6 เท่า

ไนลอนยังเหมาะสมในการนำมาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายอย่าง ที่สำคัญคือการนำมาทำแทะ ovarian และทำผ้าใบยางรถยนต์ (Tire cord) กันมิให้ยางรถยนต์ระเบิดได้ ดู ผ้าใบยางรถยนต์

คำว่า ไนลอน เป็นชื่อทางการค้าทั่วไป ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ของไนลอนเรียกว่า Polyamide

บ

ผ้าบูฟ	(บูฟ) ผ้าทอ ผ้าผืน
ผ้าบูฟมณฑป	ผ้าทำกระโจม หรือชุด
ผ้าบริหารโจพ	ผ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่กิจมุนีติดตัวไว้ใช้ นอกเหนือจากผ้าไตรจีวร เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขนหนู ฯลฯ ผ้าบริภารโจพก็เรียก
ผ้าบริภัณฑ์	ผ้าทาม หุ้มริมด้านกว้างของสนบ
ผ้าบวชชี	ผ้าขาวที่ชีญหูญิงใช้หุ่มหมี การบวชชีนั้น สตรีผู้บัวจะต้องโภนผุม นุ่งห่มผ้าขาว แล้วขอรับศีลแปดจากพระภิกษุ เป็นอันเสร็จพิธี
ผ้าบังสุกุล	ผ้าที่เจ้าภาพถวายพระตอนชักดิบ ประวัติมีอยู่ว่า สมัยโบราณ ผ้านี้ เป็นผ้าที่คนทึ่งไว้กับกองผุ่นหรือกองขยะ (บังสุกุลแปลว่า คลุกผุ่น เปื้อนผุ่น) สมัยนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนให้พระสงฆ์บำเพ็ญตนเป็น คนเสียสละ ให้รับกวนผู้อื่นน้อยที่สุด ทรงสอนให้ใช้ผ้าบังสุกุล คือ

ผ้าที่คนทิ้งแล้ว เอามาเพล่าเป็นผ้าฝืนใหญ่ ทำเป็นสบง จีวร พระ กิจชุจงเก็บผ้าเก่า ๆ ที่ทิ้งตามที่ต่าง ๆ แม้แต่ผ้าคลุมศพก็เก็บเอามา บูรณะใช้อีก ชาวพุทธเห็นเช่นนั้น จึงส่งเคราะห์พระกิจชุจง คือเอ้า ใหม่ ๆ ที่ใช้ได้ไปวางไว้ข้างศพ แล้ว nimitta พระไปชักເเอกสารศพ ผ้าที่ เจ้าภาพถวายพระตอนชักศพ จึงเรียกว่า ผ้าบังสุกุล จนทุกวันนี้

พระชุดงค์มีข้อบัญญัติว่า ท่านอาจสามารถว่า จะใช้แต่ผ้าบังสุกุล เท่านั้น จะไม่ใช้ผ้าที่ได้มามาโดยวิธีอื่นเป็นอันขาด พระที่สามารถช่วยนี้ เรียกว่า “บังสุกุลลิกะ” แปลว่า ผู้ถือบังสุกุลเป็นวัตร

ผ้าบังสุกุล	ผ้าขนสตอร์สีเหลืองอ่อนเจือแดง
ผ้าบัวคอเสื้อ	ผ้าทับรองคอเสื้อ
ผ้าบัวปอก	ผ้าฝ้ายเนื้อหยาบ มักใช้เป็นผ้าผุ้งของศรี
ผ้าบ้านนาหมีเครี	ผ้าทอที่บ้านนาหมีเครี อำเภอเมือง จ.ว.ตรัง ซึ่งทองมานานนับร้อยปี ระหว่างสมครามโลกครั้งที่ 2 อุดสาหกรรมทอผ้านี้ร่วงโรยมาก เพราะ ขาดวัสดุดิบคือฝ้ายลูกถึง พ.ศ. 2490 จึงเริ่มพื้นฟูกันใหม่
ผ้ายดอกมีทอกันทั่วไป	ลายถ่ายผ้ามี ลายหัวพญ ลายตาสมุก ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุล ลายช่อมะลากอ ลายย่างกุ้ง ลายเมฆลา สล่อแก้ว
ผ้าบ้านไร่	ผ้าส่วนใหญ่นิยมทอเป็นผ้าทางกรร Rog ผ้าพื้น ผ้าถวายวัด ผ้าเบียง (ผ้าสะไบ) ผ้าผุ้งผ้าซิ่ง ผ้าขาวม้า
ผ้าทอที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จ.ว.ราชบุรี	ซึ่งทองผ้าด้วยกีกระดูก มาประมาณ 90 ปี จนเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ
ผ้านาฬี	ผ้าที่ทองเป็นผ้าพื้นเมือง คือผ้าขาวม้า ผ้าซิ่น ผ้าโสรัง ผ้าสีน้ำเงิน แก่สำหรับชาวนา เนพะอย่างยิ่งผ้าขาวม้า ซึ่งมีชื่อเสียงมากในเรื่อง สีไม่ตก จนกระทั่งจังหวัดอื่นนำเอารือ “ผ้าขาวม้าบ้านไร่” ไปใช้ โฆษณาผ้าที่ผลิตในจังหวัดของตน
ผ้าบัง	(ผ้าบาลี) ผ้าใช้สำหรับพันธุรรมาสน์
ผ้าบุ	ผ้าแพรเล็ก ๆ สำหรับห่มเยี่ยงบ่า
	ผ้าหุ้มหนวม ผ้าเบาะนั่ง หุ้มเก้าอี้โซฟ้า มักมีขันฟูเล็กน้อย เพื่อให้นุ่ม และเพื่อสวยงาม

ผ้าบุ้ม	ผ้าไม่มีลาย สำหรับผู้ชายนุ่งทั่วไป
ผ้าเบงะ	ผ้าหนาใช้หุ้มเบาะต่าง ๆ ใช้นั่งหรือรองนอน ในเบะยัดด้วยวัสดุนิ่ม เช่น ผ้ายนุ่น เศษผ้า ขันเปิด วัสดุโพเม ฯลฯ
ผ้าเบลคลี	(ผ้าเจตตะครี) ผ้าจากอินเดีย
ผ้าเบญจรงค์	ผ้า 5 สี คือสีดำ ขาว แดง เขียว เหลือง สมัยสุโขทัย ผ้าจีงมีราคานา闷 และใช้ในงานที่สำคัญ เช่นเวลาตามีแขกเมืองคนสำคัญมาเยือน ก็ใช้ผ้านี้ปูลادบนพื้นแทนพรม (สมัยนั้นไม่มีพรมใช้) ให้แขกเมืองเดินย่างบนผ้านี้ ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติอย่างสูง เช่นในปี พ.ศ. 1940 กรุงสุโขทัยได้ต้อนรับพระมหาธรรมราженครพันและได้ใช้ผ้าเบญจรงค์ปูลادพื้นให้ยำ
ผ้าเบเทลล์ขาว	(Beteela) ผ้ามัสลินขาวชนิดหนึ่ง ทอกันมากในอินเดียด้านตะวันออก ใช้ทำผ้าพันคอ ผ้าคลุมหน้า ผ้าคลุมศีรษะ ผ้านี้เป็นผ้าโบราณ ซึ่งในปัจจุบันเกือบไม่มีการผลิตกันแล้ว
ผ้าเบียง	ผ้าสะไภ ผ้าสำหรับห่มเฉียงบ่า ผ้าเบียงป้ายกีเรียง
ผ้าเบรค	ผ้าห้ามล้อyanพาหนะทางบก ซึ่งทำด้วยไชฟิน (Asbestos) ไชฟินนี้ด้านท่านการเสียดสีและความร้อนได้ดีมาก
ผ้าเบลเชอร์	(Blazer) ผ้ามีลายเป็นทางยาวลงมาตามลำดับ มีสีต่าง ๆ สลับสดใส่จับตาผู้เห็น ใช้ตัดเป็นเสื้อนอกสำหรับนักกีฬา หรือให้เป็นรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬา
ผ้าโบว์	(Bow) ผ้าหรือแพรที่ผูกเป็นหูกระต่าย มักมีชายห้อยสำหรับติดเป็นเครื่องหมายที่อกเสื้อ หรือที่กระเป้าเสื้อนอกของกรรมการจัดงานต่าง ๆ
ผ้าโบว์ไทย	(Bow-tie) ผ้าผูกคอเสื้อเชือกของชาย รูปร่างเป็นหูกระต่าย
ผ้าโบรเดต	(Brocade) ผ้าไหมยกดอก อย่างเช่นผ้าใช้ทำกางเกงแพร (ดู ผ้าไหมยกดอก)
ผ้าโบราณ	ผ้าที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย หรือมีใช้ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อ 5,000 ปีมาแล้ว คือตั้งแต่ยุคหินใหม่ ถึงยุคโลหะ เรื่อยมาจนถึงยุคประวัติศาสตร์ เช่นสมัยทวารวดี สมัยครีวิชัย สมัยลพบุรี สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ผ้าใบ	ผ้าหนาเนื้อแน่น ทอด้วยด้ายเส้นโต 1 เส้น หรือ 2 เส้นควบ หรือ 3 เส้นควบ เป็นผ้าอุตสาหกรรมไม่ใช้ผ้าเพื่อนุ่งห่ม เช่นใช้ทำผ้าเต็งก์ ผ้ากันสาด ผ้าหุ้มห่อวัสดุต่าง ๆ ผ้าใบเรือ รองเท้าผ้าใบ ย่าม เปลน่อน ฯลฯ
ผ้าใบกลอย	ผ้าขาวบาง เนื้อละเอียด
ผ้าใบเมียง	ผ้าขาว ใช้ห่อคพที่เข้าโภค
ผ้าใบยางรถยนต์	ผ้าใบประดิดกับยางนอกรถยนต์ทางด้านใน เพื่อกันมิให้ยางระเบิด มักเป็นผ้าใบในลอน เพราะทนทานมาก ดูผ้าในลอน

บ

ผ้าปัก	ผ้าที่ใช้ทำปักหนังสือ ทำปักกระเปาสีอ่อน ทำปักคอเสื้อเชือก ฯลฯ
ผ้าประดิษฐ์	ผ้าคาดเอว คาดอก ของกิกชุ (Abracadabra clothe) ผ้าสีแดงลงยันต์ มีลายขนาด ขนาดใหญ่ที่สุด พอดีหน้าอกได้ เป็นเครื่องรางป้องกันนายต่าง ๆ ใช้ผูกห้อยคอ หรือ ผูกที่ต้นแขนผ้ายันต์เรียก
ผ้าประเจียด	ผ้าตกแต่งบ้านชนิดหนึ่ง มีลวดลาย หรือเขียนเป็นภาพอย่างสวยงาม โดยติดตั้งหรือห้อยแขวนไว้ในบ้าน
ผ้าประดับ	ผ้าชง บางที่เขียน ผ้าประภาก
ผ้าประดาด	ผ้าหลังการถ ก เรือ หรือเกวียน
ผ้าประทุน	สำนผ้ารัดถูกบนหลังซ้าง บางที่เรียก ผ้ากระพัด
ผ้าประพัด	ผ้าฝ้ายหนา ทำเป็นปลอกพันรอบแข็ง คล้ายผ้าพันแข็งมีลายสีต่าง ๆ พากอีก้ออาเคอ กับพากอีก้อ-อยู่ไวย ใช้ผ้าชนิดนี้เป็นประเพณี
ผ้าปลอกแข้ง	ผ้าฝ้าย หนาบางปานกลาง เป็นเป็นถุง สูมคลุมหมอน เพื่อกันหมอน เปื้อน
ผ้าปลอกหมอน	ผ้าฝืนยาง ซึ่งเมื่อวัดตัดเข้าม้วนหลอดแล้ว ยังมีเศษเหลืออยู่บ้าง เช่นผ้าที่เหลือนี้เรียกว่าผ้าปลายไม้
ผ้าปลายไม้	ผ้าทอด้วยด้ายปอ เช่น ปอแก้ว ปอกระเจา ฯลฯ
ผ้าปอ	ผ้าทอจากเปลือกต้นกัญชา อันเป็นต้นไม้ตระกูลป่าน ซึ่งสามารถ เกราะมาทำเป็นเชือกหรือเส้นด้าย แล้วทอเป็นผ้าหยาบได้ เช่นผ้ากระสอง ผ้าใบ เป็นต้น
ผ้าปอกกัญชา	

ผ้าชนิดนี้ทำกันมานาน สมัย 1,200 ปีแล้ว ที่บ้านเชียง อำเภอ

หนองหาน จ.อุดรธานี

ผ้าถุงสั้นเย็บเป็นแบบกระโปรงสำหรับใส่ให้กับศพผู้หญิง หลังจาก
อาบน้ำศพแล้ว เป็นประเพณี การทำความสะอาดของพวกรอย

ผ้าป่องยี (Pongee fabrics) ผ้าไหมหยาบ ทอในประเทศไทย 2,000 ปีมาแล้ว
สมัยนั้นจึงยังไม่มีกรรมวิธีฟอกกลังกา (De-gummed) ออกจากเส้น
ไหม ผ้าที่ทอจึงเป็นผ้าไหมหยาบ เนียนยวเหนอหะหนะ สีมอ ๆ ไม่สดใส
เครื่องทอไหมหยาบเป็นกีมือ ทำด้วยไม้ง่าย ๆ มีชื่อเรียกว่า
“บังกี” ภาษาอังกฤษ ก็เลยเรียกว่า ผ้าป่องยี จนติดปากมากระทั้ง
ถึงวันนี้

ผ้าป่องยีเป็นผ้าประเภทบาง ใช้ตัดเสื้อผ้าหน้าร้อนและเป็นผ้า
ตกแต่งได้ดี วัตถุดีบคือด้วยฝ้ายเล็กมาก ซึ่งต้องสาง (Combed) ให้
เรียบเสียก่อนสำหรับไหมนั้นไม่ค่อยนำมาราช เพราะราคาแพงมาก
จึงใช้ใบประดิษฐ์แทน เช่น เรยอน ในลอน หรือโพลิเอสเตอร์

ผ้าป่องลิน (Poplin fabrics) ผ้าทอครั้งแรกประมาณ 750 ปีมาแล้วที่เมือง Avignon
ในประเทศฝรั่งเศส เมืองนี้เครื่องศาสนามาก จึงมีชื่อว่าเมืองสังฆราช
หรือเมืองสันตปาปา (Papal town) พระสังฆราชเป็นผู้คิดทอผ้าชนิดนี้
ผ้าจึงมีชื่อว่า Popeline หรือ Papeline และเพิ่มมาเป็น poplin

วิธีทอเป็นวิธีทอลายขัดธรรมชาติ คือด้วยยืน 1 เส้นขัดกับด้วยพุ่ง
1 เส้น แต่ใช้ด้วยพุ่งน้อยกว่าด้วยยืนประมาณครึ่งหนึ่ง เช่นใน 1 ตารางนิ้ว
มีด้วยพุ่ง 60 เส้น และมีด้วยยืน 130 เส้น หรือมีด้วยพุ่ง 72 เส้น และมี
ด้วยยืน 136 เส้น เป็นต้น

ผ้าป่องลินมีใช้ในเมืองไทยก่อนทรงรามโลกครั้งที่ 2 เป็นผ้าฝ้าย
ล้วน ส่วนมากส่งมาจากญี่ปุ่น โดยมีเครื่องหมายเป็นทางเขียวตลอด
ริมผ้า จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ผ้าริมเขียว”

ผ้าป่องลินเป็นผ้าประเภทบาง ใช้ตัดทำเสื้อเชื้อทั่วไป เช่น เสื้อ^{เชื้อ}
เชื้อขาวคอปกของนักเรียน และของคนทั่วไป ด้วยที่ใช้ทอมักเป็น^{เชื้อ}
โพลิเอสเตอร์ผสมกับฝ้ายในอัตรา 65/35 หรือ 50/50

ผ้าปะ	เศษผ้า ที่ใช้ปะชุนผ้าที่ขาด
ผ้าปะจุ	ผ้าที่เป็นผ้าครอง ทำเป็นผ้าอ่าสัย
ผ้าปัก%	คำนี้ย่อมาจากคำว่า ผ้าปักธงชัย อันเป็นชื่อสำเนาหนึ่งของ จ.ว.นครราชสีมา มีชื่อเสียงมากในการทอผ้าแบบมัดหมี่ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 100 ปี
ผ้าปัก	ผ้าที่ทำลวดลายด้วยการใช้เข็มปักเส้นด้ายลงบนพื้นผ้าให้เป็นดอก ดาว สี่ต่าง ๆ การปักนั้นจะปักมากน้อยหรือปักให้เต็มผืนก็ได้ สมัย ก่อนใช้มือปัก ในปัจจุบันมักใช้ปักจักร์ หรือใช้เครื่องจักรขานด้วย ทำให้ได้ปริมาณมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น
ผ้าปักลวดลาย	ผ้าพื้น มีทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ผ้าไยประดิษฐ์ ปักลวดลายด้วย ไหมสี หรือด้วยไหมประดิษฐ์ ถ้าใช้ผ้าไหมทั้งผืน และใช้ไหมสีทองมาก ก็เรียกว่า ผ้าปักไหมทอง ซึ่งมีราคาแพงมาก ใช้กันในบรรดาเจ้า นาญชั้นสูง และใช้เป็นหั้งผ้านุ่ง ผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ และผ้าห่อเครื่องทรง
ผ้าปัตหล่า	(ปัตตะหลา) ผ้าริวารีเยียวสลับทอง ริวารีเยียวเป็นริวารีบ ตรงริวารอง เป็นริว่าป่องทองด้วยวิธีขึ้นใหม่เขียวชิดกัน และขึ้นใหม่ทองหางกัน ริวารองเรียกว่า ทองแล่ง ผ้านี้ก็มาจากเมืองปัตตาเล่าในอินเดีย ภาษาอังกฤษเรียกว่า pataila
ผ้าปั๊สๆ	ผ้าสักหลาดชนพู ทอด้วยขนลัตต์ อังกฤษเรียกว่า ผ้าเสิจ (Serge)
ผ้าป่า	ผ้าที่ทำยกทำยิกนำนำไปทอดในบริเวณวัด เช่นเอาไปพาดไว้บนกิ่งไม้ หรือเอว้างไว้ที่โคนต้นไม้ โดยให้พระภิกษุมาซักເຂົາເອງ ผ้าป่ามีหลายชนิด คือ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผ้าป่าสามัคคี คือผ้าป่าที่มีเจ้าภาพมากมาย ออกหนังสือเรียนไว้ หรือตั้งองค์ผ้าป่าไว้ตามที่ต่าง ๆ รับบริจาค ผ้าป่าชนิดนี้มีของ บริจาคหลายอย่าง เช่น ข้าว เงินทอง (มักใช้ชันบัตรผูกไว้ตาม กิ่งไม้ เป็นการประดับประดาให้ครึ่กครื้น) เครื่องใช้ ผ้าสบง จีวร ฯลฯ เมื่อถึงวันทอด ก็จัดแห่ไปตามวัดที่ต้องการเมื่อถึงแล้ว ก็จัดตั้งองค์ผ้าป่า จุดธูปเทียน อธิษฐานขอพร และจุดประทัดหรือ เคาะเกราะ เป็นสัญญาณว่า มีองค์ผ้าป่ามาทอดไว้

	2. ผ้าป่าทางกรุง คือผ้าป่าที่แแมมในงานกรุง 3. ผ้าป่าโยง คือผ้าที่รวมรวมมาจากที่ต่าง ๆ เป็นกอง ๆ และแยกย้าย ไปวางทอดตามวัดต่าง ๆ ที่กองทอดผ้าป่าฝ่านไป
ผ้าป่าเตี๊ะ	(Batik) ผ้าพิมพ์ดอกแบบอินโดนีเซีย กรรมวิธีคือ ใช้ขี้ผึ้งละลาย เปียนลวดลาย แล้วย้อมสี ตอนที่มีขี้ผึ้งติด ก็จะไม่ติดสี เสร็จแล้วก็ต้ม ล้างขี้ผึ้งออก ก็จะปรากฏลวดลายขึ้น การทำผ้าพิมพ์แบบนี้ถ้ามี ลวดลายหลายสี ก็จะต้องลงขี้ผึ้งตามจำนวนสี ทำให้เสียเวลามาก และใช้แรงงานมาก จึงทำให้ผ้ามีราคาแพงกว่าผ้าพิมพ์ด้วยเครื่องจักร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผ้าป่าเตี๊ะจะมีราคาแพงกว่าผ้าพิมพ์ทั่วไป แต่ก็ ยังเป็นที่นิยมแก่ผู้ใช้ ที่รักงานศิลปของการผลิตผ้าชนิดนี้
ผ้าป่าน	(Voile) ผ้าบางชนิดหนึ่งทอด้วยด้ายฝ้ายสางเส้นเล็กมาก ฝ้ายที่ใช้ เป็นฝ้ายไยยาวพิเศษ ซึ่งมีราคาแพงมาก ปัจจุบัน ผู้ผลิตจึงใช้ไยสัง- เคราะห์เส้นเล็กแทน เช่นไยโพลิเอสเตอร์ หรือไยไนлонแทน เพราะ ราคาไม่แพง หาง่ายและเหนียวกว่าฝ้าย
	คำว่า Voile เป็นคำแผลงจากคำฝรั่งเศสว่า Veil ซึ่งแปลว่า ผ้าโปร่งบางคลุมหน้าสตรี
ผ้าป่านแท้	ผ้าป่านใช้ประโยชน์ได้มาก many คือใช้ทำเสื้อครึ่งท่อนสตรี (Blouses) เสื้อเด็กทำผ้าตุ๊กตา ผ้าประดับ ผ้ากรอง ผ้าใบไฟฟ้า ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่มักทำเสื้อครึ่งท่อนสตรี และพิมพ์ดอกเปลก ๆ หลายสี สวยงามมาก
ผ้าป่านแท้	(True hemp fabrics) ผ้าที่ทำจากต้นป่านที่มีใบละเอียดพอที่จะเอามา ทำเป็นเส้นด้ายและก่อผ้าได้ ป่านส่วนใหญ่นำมาทำเชือกได้ดี เช่น ป่านมะนิลา ซึ่งทำจากต้นป่าน ส่วนป่านที่นำมาทอผ้าได้ มีอยู่บ้าง ไม่มากนัก ซึ่งเรียกว่าป่านแท้ ป่านชนิดนี้มีมากในจีนรัสเซีย อิตาลี ญี่โภสลาเวีย และมีไบยาตั้งแต่ 1 เมตรถึง 2.5 เมตร (ดูผ้ารำมี)
ผ้าป้าย	ผ้าฝืน ใช้ทำป้ายโฆษณา
ผ้าปารุปะ	ผ้าหมุน
ผ้าป่าวาร	ผ้าหมุน

ผ้าปีก	(Pique) ผ้าถูกพูก芽 ใช้ด้ายหลายขนาดทอ เพื่อกำให้เห็นลายลูกพูกชัดเจน ผ้าชนิดนี้ใช้ทำอกเย็บสีอิฐราตรีได้ดี ปีก เป็นคำฝรั่งเศส แปลว่า นวมรองให้นุ่ม
ผ้าปิดแมล	(Plaster) ผ้าทางการแพทย์ ใช้ปิดรักษาแผลเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นผ้าหน้าแคบ มียางเหนียวจับไว้ เพื่อให้ปิดติดกับเนื้อ และดึงออกได้ง่าย จีน เรียกว่า ผ้าโกเอี๊ยะ
ผ้าปู	ผ้าฝีนเล็ก ใช้เย็บປะเสื้อผ้าที่ขาด
ผ้าปูรวมจีวร	ผ้าจีวรผืนเก่า
ผ้าปูโต๊ะ	(Table cloth) ผ้าที่ใช้คลุมโต๊ะกันเปื้อนและเพื่อสะอาดตา เป็นผ้าฝ้ายขาวเรียบ ๆ หรือมีลายบังก์ได้ แต่ปัจจุบันมีการใช้ผ้าพลาสติกกันมาก เช่นผ้า Vinyl มีลวดลายธารรุมดาวกับลายฉลุ เช่นบ้าง ทำความสะอาดได้ง่ายโดยใช้ผ้าชูบน้ำถูเท่านั้น
ผ้าปูที่นอน	(Bed sheet) ผ้าคลุมฟูกรองนอน มักมีสีเขียว
ผ้าปูม	(สมปักษ์ปูม) ผ้าใหม่มัดหมีแบบเขมร กรรมวิธีเหมือนการทำผ้ามัดหมีของไทย
ผ้าปูมเขมรใหม่	ผ้าใหม่ทอเป็นลวดลายทึ้งผืนของเขมร ปัจจุบัน ผู้หญิงเขมรบังคุงใช้กันอยู่ ผ้านี้บางที่เรียก ผ้าໂខែល
ผ้าปูรีด	ผ้าใช้ห่วงบนผ้าหนาที่ร่องรีด ให้ด้านหน้าเรียบ
ผ้าปูลาด	ผ้าปูพื้นในงานพิธีสงฆ์ โดยมากมักใช้พรอม
ผ้าเบล	ผ้าใบหนา ทำเป็นเปลให้เดกนอน และทำเป็นปลให้เคลื่อนย้ายคนเจ็บ
ผ้าเบดี	ผ้าขาวเนื้อละเอียด สมัยโบราณจัดสรรหารวดี
ผ้าเปีย	ผ้าคาดอกของผู้หญิงชาวโน่ง ทาง จ.ว.เพชรบุรี และ จ.ว.สุพรรณบุรี
ผ้าเปสต์	ผ้ามีลายดอกดาวต่าง ๆ
ผ้าเปา	ผ้ากระสอบ
ผ้าเป้า	ผ้าฝีนเล็ก ใช้ต่อตรงรักแร้ระหว่างแขนเสื้อกับตัวเสื้อ เรียกว่า เป้าเสื้อ ถ้าใช้ต่อตรงระหว่างขา กางเกงทั้ง 2 ข้าง เรียกว่า เป้ากางเกง เป้ากางเกงของพวากเม้า มีซื้อมาในเรื่องความใหญ่ยิ่ง คือ กว้างและยาวเกือบถึงตาตุ่ม

ผ้าเปลือกกระเทียม	ผ้าขาวบาง เนื้อละเอียด
ผ้าเปลือกไม้	ผ้าทอด้วยไยที่ทำจากเปลือกไม้ของลำต้น (Bast) ผ้าชนิดนี้มีนานา แล้วสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยรัชกาลที่ 1 ก็มีใช้ด้วย เช่น ใน บทกลอนเรื่อง ดาหลังมีตอนหนึ่งกล่าวว่า
	“นุ่งผ้าเปลือกไม้ปะตาปา จึงวันการับศีลพรหมนี” (ปะตาปา เป็นภาษาชาว แopl ว่า นักบวช)
	ปัจจุบันผ้าเปลือกไม้ หมายถึง ผ้าที่ทอด้วยด้ายนเรียบลื่นธรรมชาติ แต่ด้วยพุ่งมีปุ่มป่า ซึ่งบางที่เป็นเมล็ดใบปลาน (Knop yarn) หรือบางที่ เป็นตัวหอนอน (Slub yarn) เมื่อทอเป็นผ้า ผิวผ้าจึงดูคล้ายเปลือกไม้
ผ้าปะไฟฟ้า	ผ้าบางใส ไม่มีลวดลายหรือมีลวดลายบ้าง ใช้ทำปะไฟฟ้า เพื่อป้องกัน มิให้เสียสายตา และเพื่อความสวยงาม
ผ้าโปรด	ผ้าที่คุณปิดหัวตัว เวลานอน
ผ้าโปรด	ผ้าขาดเบื้อย บางที่เรียก ผ้าโดยก
ผ้าโปรด	ผ้าทอด้วยเส้นด้ายเรียงห่างกันคล้ายผ้ามุ่ง กรรมวิธีทอผ้าแบบผ้าลีโน ส่วนใหญ่มักเอาไปทำผ้าม่าน

๙

ผ้าผลัดอาบน้ำ	ผ้าที่ใช้นุ่งอาบน้ำ สำหรับผู้ชายผ้าขาวม้า สำหรับผู้หญิงใช้ผ้านุ่ง กระโจนอก
ผ้าผวย	ผ้าหนาใช้ห่มกันหนาวเวลานอน คำว่า ผวย เป็นคำจีน (JP) แปลว่า ผ้าห่ม
ผ้าผ่อน	1. เครื่องนุ่งห่มท้าไว 2. ผ้าที่แยกตานีทำเป็นถุง เรียกว่า ผ้านุ่งผ่อน แยกตานีทอผ้าเก่ง คือทอผ้าใหม่ ผ้าฝ้าย ผ้าพื้น ผ้าม่วงต่าง ๆ อาศัยอยู่แล้วด้วยปุ่ม ซึ่งยังมีชื่อถวนตานีอยู่จนทุกวันนี้
ผ้าผูกคอ	ผ้าพื้นขาว มีดอกผุดชื่นมา
ผ้าผูกคอ	(Necktie) เป็นผ้าเนื้อดี ใช้ผูกคอเสื้อเชือตสาгал มักทำด้วยไหม หรือ ไยสังเคราะห์ต่าง ๆ มีลวดลายเด่น หรูหรา แบลกตา ราคาแพง

ผ้าແຜນຄອເສື່ອ	ຜ້າຊັ້ນເລິກທຳເປັນແພງ ມີປັກລວດລາຍດີດທີ່ຄອເສື່ອ ແສດງເຕືອງຍົດຂອງຜູ້ສະວິສ່
ຜ້າແຜນ	ຜ້າທີ່ມີໄດ້ຜົລືຈາກເສັ້ນໄຍ ແຕ່ຜ່ານກຣມວິທີທຳໃຫ້ເປັນແຜນ ໃຊ້ແກນຜ້າໄດ້ເຊັ່ນ ຜ້າຍາງ ຜ້າພລາສຕິກ ເປັນຕົ້ນ

ໝ

ຜ້າຝາງ	ຜ້າທີ່ຍົມດ້ວຍຝາງ ເປັນສີແຕງອມເຫຼືອງ
ຜ້າຝ່າຍ	ຜ້າທີ່ກອ/ຄັກດ້ວຍດ້າຍຝ່າຍ ດ້າຍຝ່າຍມາຈາກຝ່າຍ ທີ່ງຜ່ານກຣມວິທີບັນໄທເປັນເສັ້ນດ້າຍ ແລ້ວຈຶ່ງເຂົາມາຫອຮົກເກັບເປັນຜ້າຝ່າຍ

ຝ່າຍມີມານານແລ້ວ ໄນຕໍ່ກວ່າ 4,000 ປີ ປະເທດເກົ່າແກ່ ເຊັ່ນເມີກຊີໂກ ຈິນ ອິນເດີຢ ປາກີສຖານ ອີຍິບຕ ເປຸງ ໄດ້ເຄຍເອົາຝ່າຍມາກຳເຕືອງນຸ່ງໜ່າຍພັນປົມປາແລ້ວ

ແຕ່ກ່ອນ ຕັ້ນຝ່າຍເປັນໄນ້ມີຍືນຕົ້ນ ເຊັ່ນເດີຍກັບຕັ້ນໜຸ່ນ ເຂົາເຮັກຝ່າຍປ່າຕົ້ມາເມື່ອຄົນລາດຂຶ້ນກົນນຳມາປຸກເປັນໄມ້ລັ້ມລຸກ ເຮັກວ່າ ຝ່າຍປຸກ ທີ່ງໃຫ້ຜົລືດີມາກ ອື່ນ ຝ່າຍມີໄຍວ້າຂຶ້ນ ແລະເໜີນຍົມາກ ຕ່ອມາເມື່ອມີບົງນິຕ ອຸດສາກຮົມໃນປະເທດອັງກຸາຍແລະຍຸໂປ ເມື່ອ ພ.ສ. 2303 ເຕືອນຈັກຮັບປັ້ນດ້າຍແລະເຄືອງຈັກຫອັນຜ້າໄດ້ຢູ່ພັດທະນາກ້ວ່າຫຼາຍນຳມາກ ຈຶ່ງກຳໄໜ້ອຸດສາກຮົມຜ້າຝ່າຍຮູ່ຮ່ວງເງິນຂຶ້ນ ແລະຝ່າຍກົກລາຍເປັນໄຍສິ່ງທອກທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດໃນໂລກ ຈົນສິ່ງປັຈຸບັນນີ້

ຜ້າຝ່າຍມີຄຸນລັກໜະນະດີ່ຫລາຍອຍ່າງ ເຊັ່ນມີພົວສັນຜັສດີ ສະວິສ່ສັບຍາດູດຄວາມຊື່ນແລະເໜີ່ອໄດ້ມາກ ສາມາດຮະບາຍຄວາມຮ້ອນໄດ້ດີ ຍັ້ນສີ ແລະພິມພລວດລາຍໄດ້ຈ່າຍ ໄນເປັນແລ້ວ ທີ່ງມີກຳລັງຈາກ ທີ່ກຳລັງຈາກ ທຳເປັນຜ້າເຊື້ດຢູ່ຕົວ (ຜ້າຂັ້ນຫຼຸງ) ວິເຄະສຸດໄມ້ມີສາຮຄມີເປັນພິເສດແກ່ພົວහັນ ໄນເກືອໄຫ້ເກີດໄຟຟ້າສຕິ ສາມາດກຳທຳເປັນຜ້າປະເທດຕ່າງໆ ໄດ້ຖຸກຫຼືດ

ຄຸນລັກໜະນະທີ່ໄມ້ດີຍົມມື່ອຢູ່ນັ້ງ ເຊັ່ນໄມ້ກຳທານແໜ້ວອນຜ້າໄສສັງເຄຣະທີ່ ອົດມາກກວ່າຜ້າໄສສັງເຄຣະທີ່ ຍັບຈ່າຍ ໄນກຳທານ ແສດງແດດແລະກຣດ ອຍ່າງໄຮກີຕາມ ບັຈຸບັນນີ້ ມີກາຣຕກແຕ່ງຜ້າຝ່າຍດ້ວຍກຣມວິທີຫລາຍອຍ່າງ ທຳໄໜ້ຄຸນລັກໜະນະທີ່ໄມ້ດີລົດນ້ອຍລົງໄດ້ມາກ (Flame retardant) ຜ້າທີ່ໃໝ່ໄຟຍາກ ຜ້າກັນໄຟໄໝ

ຜ້າຝີດໄຟ

ตามปกติ ผ้าใบเคมีมักติดไฟง่าย และไหมอ้อย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ จึงคันคว้าใช้เคมีตัดแต่งผ้าประเภทนี้ ให้ติดไฟยากและอาจไม่ติดไฟเลย เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งานประเทศได้ออกกฎหมายบังคับให้ผู้ผลิตต้องตกแต่งผ้าบางประเภทให้เป็นผ้าฝืดไฟ เช่น ผ้าสำหรับเด็กใช้ และผ้าใช้ในห้องนอน เป็นต้น

ผ้าแฟรง (ผ้าสมรรถ ผ้าสมรด ผ้าสำราด) เป็นผ้าคาดเอว (บางที่เรียกว่า ฯ ว่าผ้าคาด ก็มีทำด้วยไหมทอง ถักปอร์ง ฯ บาง ฯ คล้ายผ้ากรองทองแต่ปอร์งและบางกว่ามาก จะเรียกว่า ผ้าที่ปักอย่างชาญเสื้อครุย ก็ได้ ผ้านี้ พ ragazzi น้ำหนักน้ำใช้คาดเอวในงานพระเมรุและงานพิธี สำหรับพวากษาด้วยกันมาก ก็เรียกว่า ผ้าที่ปักอย่างชาญเสื้อครุย ก็ได้ ผ้านี้ พ ragazzi น้ำหนักน้ำใช้ผ้าที่ปักด้วยไหมทองไม่ได้ จะต้องปักด้วยไหมขาวเท่านั้น

๔

ผ้าพก ผ้าที่ปลายของผ้านุ่งตอนด้านหน้าทำเป็นพกเห็นบ่าไว้ที่ห้อง เพื่อเก็บของเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เงินเหรียญ เบี้ย หมาก พลู ยาเส้น เป็นต้น ผ้าแฟรง สำหรับปิดกันข้างที่นอนโดยรอบ

ผ้าพนัง ผ้าลวดชนิดหนึ่งใช้ปูพื้น หรือแขวนประดับที่ผนัง (Tapestry) ผ้าพรมประกอบด้วยผ้ารองหลัง (Backing) และปอยพรมซึ่งปักลงบนผ้ารองหลัง รัตถุดิบที่ใช้คือ ปอ ป่าน ขนสัตว์ หรือไบประดิษฐ์ชนิดใดก็ได้

เบอร์เชีย (อิหร่าน) อินเดีย ตุรกี เป็นประเทศเก่าแก่ที่ทำผ้าพรมมานานกว่า 1,000 ปี และมีชื่อเสียงมากในการทำผ้าพรมที่สวยงามและทนทานที่สุด ผ้าพรมเบอร์เชียจะมีความคงทนอยู่ได้ถึง 100 ปี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ผ้าพร้อย ผ้าขาดรุ่งริ่ง
ผ้าพระบูชา ผ้าสีเขียวหรือปักด้วยไหม เป็นรูปภาพประจำกัณฑ์เทศน์ทั้ง 13 กัณฑ์ ผูกติดไว้ในโรงพิธีใช้ในงานเทคโนโลยีทางศาสนา เช่น พระบพ (ดู ผ้ากัณฑ์เทศน์)
ผ้าพวย ผ้าเย็บ 2 ชั้น สำหรับห่มนอน บางที่ใช้ผ้าอัดลัดเย็บซ้อนกัน ทำเป็นผ้าห่ม ผ้านี้บางที่เรียกว่า ผ้าห่มพวย